

ΣΗΜΑΙΝΕΙ
ΕΞΕΓΕΡΣΗ

μικρή συμβολή για την κατανόηση
του παλαιστινιακού ζητήματος

ΑΠΡΙΛΗΣ 2008

Σύντομο ιστορικό για την περιοχή της Παλαιστίνης μέχρι την εγκαθίδρυση του ισραηλινού κράτους το 1948

Ο «περιούσιος λαός» των γραφών, οι Εβραίοι, που υπό «θεϊκή καθοδήγηση» λυτρώθηκαν από την σκλαβιά τους στην Αίγυπτο και μετακινήθηκαν στη Γη της Επαγγελίας, τη Σιών (τη σημερινή Παλαιστίνη, βλ. γη των Φιλισταιών, όρος που εμφανίζεται το πρώτο μισό του 2^{ου} μ.Χ. αιώνα), ύστερα από αιώνες παρουσίας τους στην περιοχή εκδιώχθηκαν σε δύο κύματα μετά τις εξεγέρσεις τους κατά της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας-κατοχής: τη «Μεγάλη Εξέγερση» των Ζηλωτών (66-70μ.Χ.) και την εξέγερση του «Bar Kockba» (132-135μ.Χ.). Κι αποτέλεσαν από εκεί κι έπειτα τον κατεχοχίν λαό της διασποράς, δεχόμενοι σειρά διωγμών στη Γηραιά Ήπειρο από τα τέλη του 4^{ου} αιώνα μ.Χ. και μετά, περίοδο ανακήρυξης του χριστιανισμού σε επίσημη θρησκεία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, με αποκορύφωμα τα ναζιστικά στρατόπεδα συγκέντρωσης και κρεματόρια.

Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, κι ενώ η ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής βρισκόταν από καιρό υπό τον έλεγχο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, λόγω του αυξανόμενου αντισημιτισμού και των πογκρόμ κατά Εβραίων κυρίως στην ανατολική Ευρώπη, σηματοδοτείται η «πρώτη επιστροφή», με έναν μικρό αριθμό Εβραίων προσφύγων να μετακινούνται προς την θρησκευτική ιστορική τους εστία. Διαδικασία, η οποία με αυξανόμενο ρυθμό θα συνεχιστεί μέχρι το 2^ο παγκόσμιο πόλεμο λόγω του ολοένα αναπτυσσόμενου αντισημιτισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη, από τους έκτακτους νόμους, τις λεηλασίες και τα πογκρόμ κατά των Εβραίων στην τσαρική Ρωσία ως τις θηριωδίες του ναζιστικού καθεστώτος [περισσότερα ιστορικά στοιχεία για τους διωγμούς κατά των Εβραίων παρατίθενται με τη μορφή παραρτήματος στο τέλος της προσούρας].

Εν των μεταξύ το 1896 έχουμε από τον θεοντόρ Χερζλ το ιδρυτικό κείμενο του πολιτικού σιωνισμού, που εμφανίζεται ως «ριζοσπαστικό κίνημα» για τη συγκρότηση εθνικού κράτους των Εβραίων, στην προβαλλόμενη -βάσει αναγωγών- ως ιστορική τους εστία, παρότι η κοινότητα στην οποία αναφέρεται, τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο αλλά και όλους τους προηγούμενους 18 αιώνες, αποτελεί στην περιοχή οικτρή μειοψηφία (στα τέλη του 19^{ου} αιώνα οι Εβραίοι στην περιοχή της Παλαιστίνης αποτελούν το 6% του πληθυσμού με τους υπόλοιπους να είναι Άραβες). Η εκπλήρωση του στόχου, της δημιουργίας για την όπου γης κοινότητα των Εβραίων εθνοκρατικής εστίας στην Παλαιστίνη, εντοπίζεται στη μέθοδο του εποικισμού. Η πολιτική αυτή αποτύπωση του σιωνισμού (εβραϊκός εθνικισμός κι όχι Ιουδαϊσμός πλέον) ταυτίζεται και με μια από-ιεροποίηση των Βιβλικών εντολών για την επιστροφή στη Σιών, τη Γη της Επαγγελίας, μια και σύμφωνα με αυτές οι Εβραίοι πρέπει να επιστρέψουν στη Σιών μόνο με τον ερχομό του Μεσσία και κατόπιν θείκης εντολής (για τον Ιουδαϊσμό ο Χριστός δε θεωρείται ο Μεσσίας).

Ο σιωνισμός κερδίζει σταδιακά έδαφος όσο αυξάνονται οι διώξεις κατά των Εβραίων για να εδραιωθεί ως κυρίαρχο ρεύμα στο μεσοπόλεμο. Μέχρι τότε ήταν υπόθεση μιας μειοψηφίας, που έγινε ευρύτερα αποδεκτή μετά την τσαρική και κυρίως ναζιστική βαρβαρότητα (οι Εβραίοι για αιώνες συνέχονταν περισσότερο ως θρησκευτική κοινότητα στο πλαίσιο του ιουδαϊσμού παρά ως λαός ή έθνος).

Αντιδράσεις στον πολιτικό σιωνισμό εκφράστηκαν -και συνεχίζονται και σήμερα, σε σαφώς χαμηλότερους όμως τόνους- από τους ορθόδοξους Εβραίους (η επιστροφή στη Σιών είναι παράβαση της θείκης εντολής), τους ιδεαλιστές (ο ιουδαϊσμός είναι συνυφασμένος με την άνοδο της ανθρωπότητας, την ηθική της τελείωση, τη δικαιοσύνη και την αδελφότητα των λαών κι οι Εβραίοι δεν αποτελούν έθνος αλλά θρησκευτική κοινότητα), τους αριστερούς σιωνιστές (ένα ξεχωριστό εβραϊκό κράτος, το κράτος του Ισραήλ, θα ήταν ενάντια στο δίκαιο μια και οι Άραβες είναι πλειοψηφία στην Παλαιστίνη) και τους αντισιωνιστές Εβραίους (κυρίως μαρξιστές και ελευθεριακοί που αντιτίθενται τόσο στη λογική της «επιστροφής» όσο και σε κάθε εκδοχή του σιωνισμού, θρησκευτική ή εθνικιστική).

Οι αντιδράσεις αφομοιώθηκαν στην ιστορική συνέχεια από μια φασίζουσα εκδοχή του σιωνισμού, το ρεβιζιονιστικό σιωνισμό, που εμπλούτισε τα εθνικιστικά του χαρακτηριστικά με τα επιχειρήματα του θρησκευτικού σιωνισμού και οδήγησε μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο στη δημιουργία των πρώτων

ισραηλινών παραστρατιωτικών οργανώσεων εκκαθάρισης. Αναφερόμενοι στο κράτος του Ισραήλ, είναι αρκετά προφανές ότι δε συνιστά μόνο «έθνος-κράτος» αλλά και «θρησκεία-κράτος».

Την ίδια περίοδο, της εδραίωσης και ανάπτυξης του σιωνισμού, όσον αφορά τους Άραβες έχουμε καταρχήν ένα κίνημα απόσχισης-ανεξαρτητοποίησης από την Οθωμανική αυτοκρατορία και μετέπειτα ένα αντιαποικιακό απελευθερωτικό κίνημα κατά της Μεγάλης Βρετανίας και της Γαλλίας. Το ξεκίνημα του αραβικού εθνικισμού εντοπίζεται στα μέσα του 19^{ου} αιώνα με σταδιακή ανάπτυξη μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, δηλαδή την ίδια περίπου περίοδο με το σιωνισμό. Ως οργανωμένη θεώρηση όμως και στοχοθέτηση ο αραβικός εθνικισμός (βλ. παναραβισμός) διαμορφώνεται στο μεσοπόλεμο. Η βάση του απλή: εφόσον υπάρχει αραβικό έθνος θα πρέπει να υπάρξει ένα ενιαίο αραβικό κράτος από τον Ατλαντικό έως τον Ινδικό Ωκεανό (για τις περιοχές, δηλαδή, της Βόρειας Αφρικής και της Μέσης Ανατολής όπου κατοικούν Άραβες). Οι άλλοι δύο τύποι εθνικισμού -που προϋπήρξαν του παναραβισμού και διατηρούν ακόμα την επιρροή τους- είναι ο πανισλαμισμός κι ο τοπικός «πατριωτικός εθνικισμός», που βρήκε την καλύτερη έκφραση του στον αιγυπτιακό εθνικισμό του Νάσερ.

Έχει σημασία να σημειωθεί ότι στον αραβικό κόσμο έννοιες όπως «έθνος», «πατρίδα», «εθνική ταυτότητα», είτε δεν υπάρχουν ως τέτοιες είτε εμφανίζονται σε υβριδική μορφή, υπό διαμόρφωση, χωρίς να μπορούν σε καμία περίπτωση να προσληφθούν με τις επικρατούσες δυτικές σημασιοδοτήσεις. Ο πιο καθιερωμένος όρος για τους Άραβες είναι «ούμα αλ-αραμπίγια» (αραβική κοινότητα). Στο πλαίσιο του παναραβισμού, οι Παλαιστίνιοι προσλαμβάνονται -τις τελευταίες δεκαετίες τουλάχιστον- ως διακριτή οντότητα μέσα στην ευρύτερη αραβική κοινότητα. Από τη μία, γιατί αποτελούν μια σταθερή αιχμή αντίστασης κι από την άλλη, γιατί ακόμα και μέσα στην προσφυγιά τους στις γειτονικές αραβικές χώρες δεν αφομοιώθηκαν, παρά σε ελάχιστο βαθμό, συγκροτώντας ξεχωριστές παλαιστινιακές κοινότητες και οργανώσεις, χωρίς βέβαια να ξεχνάμε ότι αυτή η διαδικασία ευνοήθηκε κι από τον αποκλεισμό τους σε προσφυγικούς καταυλισμούς, με απαγόρευση κάθε κοινωνικού, εργασιακού και πολιτικού δικαιώματος. Για κάποιους ισραηλινούς ιστορικούς η γέννηση του παλαιστινιακού λαού υπήρξε «μεγατετικό αποτέλεσμα του σιωνισμού», ενώ για κάποιους άλλους η γέννηση του τοποθετείται στο 1834, ημερομηνία εξέγερσης των Αράβων αγροτών της Παλαιστίνης εναντίον του Ιμπραήμ Πασά, του τότε Αιγύπτου κυβερνήτη της περιοχής.

Η πρώτη διεθνής αναφορά σε κράτος του Ισραήλ γίνεται σε βρετανική διακήρυξη στις 2/11/1917, που δηλώνονταν η υποστήριξη της Μεγάλης Βρετανίας στη δημιουργία εθνικής εστίας του εβραϊκού λαού στην Παλαιστίνη, που ήταν ακόμα επαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, με πληθυσμό 700.000 κατοίκων, από τους οποίους οι 642.000 Άραβες κι οι 58.000 Εβραίοι, δηλαδή το 8,3% του πληθυσμού. Επί της διακήρυξης αυτής τοποθετήθηκαν ευνοϊκά εντός του 1918 η Γαλλία, η Ιταλία κι οι ΗΠΑ. Είναι μια εποχή έντονων διεργασιών για τη συρρίκνωση και τελικά διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από πλευράς των δυτικοευρωπαϊκών αποικιοκρατικών δυνάμεων. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1920, με δεδομένη την ολοκλήρωση του 1^{ου} παγκοσμίου πολέμου και τα διαρκή πλήγματα που δεχόταν η Οθωμανική Αυτοκρατορία, η περιοχή της Παλαιστίνης τίθεται υπό τον έλεγχο των Βρετανών (Βρετανική εντολή), παράλληλα με όλες τις περιοχές της Μέσης Ανατολής που τίθενται είτε υπό βρετανική είτε υπό γαλλική επικυριαρχία. Πρόκειται για την αποικιοκρατική μοιρασιά των νικητών του 1^{ου} παγκοσμίου πολέμου μιας γεωγραφικής περιφέρειας εξαιρετικού γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος και τεράστιων κοιτασμάτων πετρελαίου, τα οποία ανακαλύπτονται το ένα μετά το άλλο (αυτού του νέου τότε -και πολλά υποσχόμενου- ενεργειακού μέσου, που σηματοδότησε την είσοδο στην ενεργειακή εποχή των υδρογονανθράκων έναντι του λιγνίτη). Εν τω μεταξύ, έχει διαρρεύσει από σοβιετικούς διπλωμάτες μυστική επιστολή του 1918, Βρετανού ύπατου αρμοστή της Αιγύπτου, που αφορούσε τον εδαφικό διακανονισμό ανάμεσα στις δυνάμεις της περιοχής μετά την επερχόμενη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, στην οποία η Μεγάλη Βρετανία υποσχόταν τη δημιουργία αραβικού κράτους σε περιοχές στις οποίες δε συμπεριλαμβάνονταν η Παλαιστίνη, γεγονός που αποτέλεσε την απαρχή της προστριβής μεταξύ Αράβων και Μεγάλης Βρετανίας.

Στις 25/4/1920, μαζί με τα βρετανικά στρατεύματα της «κπεδμονίας» μπαίνουν στην Παλαιστίνη και 25.000 Εβραίοι, για τους οποίους ψηφίστηκαν ιδιαίτερα ευεργετικοί νόμοι, που τους παραχωρούσαν πολλά προνόμια. Τα χρόνια που ακολουθούν η Παλαιστίνη κλιδωνίζεται από τις συγκρούσεις και τα αντιπόνα μεταξύ Εβραίων και Αράβων, με εκατέρωθεν ωμότητες (οι εβραϊκές ομάδες μπορεί να πρωτοστατούσαν αλλά κι οι Άραβες δεν υπολείπονταν), πολλά άοπλα θύματα και ξεκλήρισμα μέχρι και ολόκληρων οικογενειών ή οικισμών, που κατέληξαν σε εξέγερση των Αράβων τόσο εναντίον των Βρετανών όσο και των Εβραίων. Οι κατατρεγμένοι από το ναζισμό Εβραίοι, εν τω μεταξύ, αυξάνονται ραγδαία. Από 58.000 στις αρχές της βρετανικής εντολής, το 1946 ο εβραϊκός πληθυσμός φτάνει στους 608.000 (στο 31%, δηλαδή, του συνολικού πληθυσμού). Οι νέες προτάσεις τόσο των Βρετανών όσο και του νεοοστατου ΟΗΕ περιστρέφονται πλέον γύρω από τη δημιουργία δύο κρατών στην περιοχή της Παλαιστίνης, για να απορριφθούν εκατέρωθεν ασυζητητί. Στις 29/11/1947 με πλειοψηφία 2/3 ο ΟΗΕ αποφασίζει τη διαίρεση της Παλαιστίνης σε δύο κράτη, δίνοντας το 56,47% του εδάφους στους 608.000 Εβραίους και το υπόλοιπο στους 1,4 εκατομμύρια Άραβες. Η πρόωθηση αυτού του ψηφίσματος επιτακτικής κατοχύρωσης εθνοκρατικής εστίας για τους μαζικά σφαγιασθέντες πλέον Εβραίους, εκτός των άλλων, σχετιζόταν και με την κυρίαρχη μεταπολεμική τάση, σε δυτικό και ανατολικό μπλοκ κυριαρχίας, να δαιμονοποιηθεί το ναζιστικό Ολοκαύτωμα (ως εξαίρεση, τραγική και καταδικαστέα παρένθεση στην ιστορία της Εξουσίας), σε μια προσπάθεια κάθαρσης των δικών τους -ιστορικών και σύγχρονων, πολεμικών και καθημερινών- εγκλημάτων. Κι ενώ, όπως εύκολα φαντάζεται κάποιος, η απόφαση δε γινόταν δεκτή από τους Άραβες, στις 14/5/1948, το Ισραήλ, λίγες ώρες πριν την εκπονή της βρετανικής εντολής-κατοχής στην Παλαιστίνη, κηρύσσει την ανεξαρτησία του ως κράτος, στο τμήμα του εδάφους που προέβλεπε η απόφαση του ΟΗΕ το 1947. Ως γνωστό, αραβικό-παλαιστινιακό κράτος δε δημιουργήθηκε τελικά πουθενά, ούτε στο μικρό τμήμα της Παλαιστίνης που κατελήφθη από την Υπεριορδανία (Δυτική Όχθη) κατά τον αραβο-ισραηλινό πόλεμο του 1948 ούτε στη Λωρίδα της Γάζας.

Σύνοψη των γεγονότων από το 1948 μέχρι σήμερα και θέση πάγω σε αυτά

Την επόμενη της ανεξαρτησίας του ισραηλινού κράτους συνασπισμένες δυνάμεις ένοπλων αραβικών οργανώσεων και των κρατών του Λιβάνου, της Συρίας, του Ιράκ, της Αιγύπτου και της Υπεριορδανίας ξεκινούν πόλεμο με το Ισραήλ με σκοπό την εν τη γενέση διάλυση του. Ο πόλεμος διαρκεί 13 μήνες, με τελική κατίσχυση των ισραηλινών, οι οποίοι όλο αυτό το διάστημα εφοδιάζονταν με σοβιετικά και τσέκικα όπλα και ανατολικοευρωπαϊκή βοήθεια. Στις συμφωνίες του 1949 μεταξύ Ισραήλ, Βασιλείου της Ιορδανίας (μετονομασία της Υπεριορδανίας) και Αιγύπτου για τη διανομή της περιοχής της Παλαιστίνης που βρισκόταν υπό βρετανική εντολή, το Ισραήλ κατοχυρώνει το 77,4% του εδάφους (περισσότερο απ' ότι προέβλεπε η απόφαση του ΟΗΕ). Κατά τη διάρκεια του πολέμου πραγματοποιούνται -και μετά την ολοκλήρωση του επεκτείνονται- εκκαθαριστικές επιχειρήσεις σιωνιστικών παραστρατιωτικών ομάδων, με αποτέλεσμα τη μαζική «έξοδο» των Παλαιστινών από την περιοχή (περίπου ένα εκατομμύριο πρόσφυγες), ενώ Εβραίοι από τις γύρω αραβικές περιοχές μετακινούνται στα ελεγχόμενα από το ισραηλινό κράτος εδάφη.

Τα επόμενα χρόνια, οργανώνεται μαζική μετανάστευση Εβραίων από όλο τον κόσμο που εγκαθίστανται σε αγορασμένη γη, ενισχύοντας την ισραηλινή εδαφική επέκταση.

Τον Οκτώβρη του 1956, κατά τη διάρκεια της κρίσης του Σουέζ, όπου οι Αιγύπτιοι επιχειρούν να εθνικοποιήσουν τη διώρυγα, αποσπώντας την από τον έλεγχο (και τα ζωτικά συμφέροντα) Γάλλων και Βρετανών, το Ισραήλ, κατόπιν μυστικής συνεννόησης με τους τελευταίους, εισβάλλει στην Αίγυπτο και καταλαμβάνει το οροπέδιο του Σινά. Η Αίγυπτος απελαύνει τον εβραϊκό πληθυσμό της χώρας και δημεύει τις περιουσίες τους, ενώ έπειτα από τη διευθέτηση του ζητήματος της διώρυγας μεταξύ γαλλοβρετανών και αιγυπτίων οι ισραηλινοί αποσύρονται από το οροπέδιο του Σινά.

Για το ισραηλινό κράτος

σε γενικές γραμμές ισχύει:

Έθνος ή λαός παλαιστινιακός δεν υπάρχει. Οι αυτοαποκαλούμενοι Παλαιστίνιοι είναι απλώς Άραβες. Κράτος γι' αυτούς που αυτοαποκαλούνται Παλαιστίνιοι υπάρχει: η Ιορδανία.

Κάθε οργάνωση που από το καταστατικό της επιδιώκει τον αφανισμό του ισραηλινού κράτους (παλαιότερα η ΟΑΠ, σήμερα η Χαμάς) είναι τρομοκρατική ενώ η δημιουργία παλαιστινιακού κράτους δίπλα στο Ισραήλ είναι αδιανόητη, αφού εξ' ορισμού αυτό το κράτος θα είχε ως κύριο στόχο την εξόντωση του Ισραήλ.

Το Ιεροσόλυμα ανήκουν στους Εβραίους και το Ισραήλ είναι πολύ μικρό για να εκχωρήσει όλα τα υπό κατοχή εδάφη του. Οι αραβικές χώρες που είναι αραβικές και αραϊκοκατοικημένες είναι πιο πολύ σε θέση να παραχωρήσουν γη ή φιλοξενία στους Παλαιστίνιους.

Για την παλαιστινιακή πλευρά

σε γενικές γραμμές ισχύει:

Οι Ισραηλινοί δεν αποτελούν έθνος, δεν έχουν εθνική ταυτότητα, αλλά είναι μια θρησκευτική κοινότητα.

Η λύση θα επέλθει με ένα ενιαίο κράτος στην περιοχή της Παλαιστίνης, χωρίς επίσημη θρησκεία, που θα αποτελείται από μουσουλμάνους (Άραβες και μη), Εβραίους και χριστιανούς.

Οι ισραηλινοί είναι κατά κύριο λόγο σιωνιστές με διαρκείς επεκτατικές βλέψεις, στους οποίους δεν μπορείς να έχεις εμπιστοσύνη, γι' αυτό ο ένοπλος αγώνας είναι απαραίτητος.

Συμφωνία θα μπορούσε να υπάρξει μόνο με τους μη σιωνιστές Ισραηλινοί, δηλαδή μια μικρή μειοψηφία.

Για τις παγκόσμιες υπερδυνάμεις

σε γενικές γραμμές ισχύει:

Μέσα σε μια ιστορική διαδρομή διαρκών αλλαγών στους συσχετισμούς δύναμης μεταξύ των μπλοκ πλανητικής κυριαρχίας και επιρροής τους στην περιοχή, δεν έχουν πάψει στιγμή να δηλώνουν παρουσία και έντονο «ενδιαφέρον» για τις εξελίξεις, προσπαθώντας εννοείται να τις κατευθύνουν προς τα συμφέροντά τους.

Τα γεωστρατηγικά και οικονομικά τους συμφέροντα συνοδεύονται κι από την υποδαύλιση του περιφερειακού ανταγωνισμού εξοπλισμών (πωλήσεις οπλικών συστημάτων της πολεμικής βιομηχανίας), ενώ η «διευθέτηση» του παλαιστινιακού ζητήματος θεωρείται «κλειδί» για το ευρύτερο μεσανατολικό ζήτημα.

Η επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στους δίδυμους πύργους έχει επιτείνει τη βούληση τους για συντριβή κάθε εστίας αντίστασης, μια και όσο περισσότερο «ασύμμετρη» γίνεται η απειλή για την παγκόσμια ηγεμονία τόσο περισσότερο η πάταξη της γίνεται όρος ζωής γι' αυτήν.

Το Φλεβάρη του 1964, συγκροτείται στο Κάιρο, υπό τον έλεγχο του αιγυπτιακού κράτους, η Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (ΟΑΠ ή PLO). Στις 2 Φλεβάρη 1969 η οργάνωση θα περάσει στα χέρια των παλαιστινιακών αντάρτικων οργανώσεων - Φενταγίν (Φατάχ, Λαϊκό Μέτωπο Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης, Δημοκρατικό Μέτωπο Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης) και στην ηγεσία του Αραφάτ, διακηρύσσοντας ως στόχο της την καταστροφή του κράτους του Ισραήλ και την αντικατάστασή του με ένα ενιαίο και ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος, από τον Ιορδάνη ως τη Μεσόγειο. Στα τέλη του 1974 η PLO θα αναγνωριστεί καταρχήν από τον Αραβικό Σύνδεσμο και κατόπιν από τον ΟΗΕ ως «ο μόνος νόμιμος αντιπρόσωπος του παλαιστινιακού λαού». Στα χρόνια που θα ακολουθήσουν κυρίως το Λαϊκό Μέτωπο Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης και σε μικρότερη κλίμακα το Δημοκρατικό Μέτωπο Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (μαρξιστογενείς οργανώσεις) θα πραγματοποιήσουν σειρά ένοπλων ενεργειών κατά ισραηλινών στόχων, αεροπειρατείες κ.α., ενώ η συντριπτικά πλειοψηφούσα -στην ΟΑΠ- Φατάχ (σοσιαλιστικού προσανατολισμού, αλλά χωρίς σαφείς ιδεολογικές αναφορές) από τις αρχές ήδη του 1970 αποφεύγει την ανάληψη ευθύνης «τρομοκρατικών» ενεργειών, τουλάχιστον με το όνομα της.

Στο ενδιάμεσο, τον Ιούνιο του 1967, έχει πραγματοποιηθεί ο «πόλεμος των έξι ημερών». Το Ισραήλ, που έχει ήδη στραφεί ολοκληρωτικά προς τις ΗΠΑ παίρνοντας τις αμέριστες υποστήριξης τους, επικαλούμενο μυστικές πληροφορίες, επιτίθεται καταιγυπτιακά σε Αίγυπτο και Συρία, για τις οποίες αναφέρει ότι σχεδίαζαν εισβολή εναντίον του. Οι συνασπισμένες δυνάμεις Αιγύπτου, Συρίας, Ιορδανίας και Ιράκ πττώνται κατά κράτος και το Ισραήλ καταλαμβάνει το οροπέδιο Σινά και τη Λωρίδα της Γάζας από την Αίγυπτο, την Ανατολική Ιερουσαλήμ και τη Δυτική Όχθη από την Ιορδανία και τα Υψίπεδα του Γκολάν από τη Συρία, επεκτείνοντας κατά 25% επιπλέον τα εδάφη και την κατοχή του, σε περιοχές έντονα και σταθερά διαφιλονικούμενες όλα τα επόμενα χρόνια (το Ισραήλ μέχρι και σήμερα είναι το μόνο κράτος στον κόσμο που δεν έχει διεθνώς δηλωμένα σύνορα).

Το «Μαύρο Σεπτέμβρη» του 1970, ο στρατός της Ιορδανίας επιτίθεται σε παλαιστινιακούς προσφυγικούς καταυλισμούς, σφαγιάζοντας άοπλους Παλαιστίνιους, για τον εξοστρακισμό της ΟΑΠ, που έχει το στρατηγείο της στην Ιορδανία, κάτω από τις έντονες

πιέσεις και ρητές απειλές του Ισραήλ. Τελικά, η ΟΑΠ αποσύρεται στο Λίβανο, όπου και γίνεται κράτος εν κράτει.

Τον Οκτώβριο του 1973, η Συρία κι η Αίγυπτος, επιτίθενται αιφνιδιαστικά στις ισραηλινές δυνάμεις στα Υψίπεδα του Γκολάν και στο οροπέδιο του Σινά (πόλεμος του Γιομ Κιπούρ).

Το Μάρτιο του 1978, το Ισραήλ πραγματοποιεί επιταγήμηση εισβολή στο Λίβανο και σε συνεργασία με τον κυρίως χριστιανική σύνθεσης Στρατό Νοτίου Λιβάνου επιχειρεί την απομάκρυνση των παλαιστινιακών αντάρτικων ομάδων από τα νότια του και της ΟΑΠ από τον Λίβανο. Πέρα από τους εκατοντάδες νεκρούς προκαλείται ιδιαίτερα στο σύνορο Λίβανο κύμα 285.000 προσφύγων.

Το Σεπτέμβριο του 1978 Αίγυπτος και Ισραήλ υπογράφουν συμφωνία, που αφορά την αποχώρηση των ισραηλινών δυνάμεων από το οροπέδιο του Σινά με αντάλλαγμα την ειρήνη και τη συνεργασία των δύο κρατών. Το Μάρτιο του 1979 υπογράφεται συμφωνία ειρήνης μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ κι η Αίγυπτος γίνεται το πρώτο αραβικό κράτος που αναγνωρίζει επίσημα το Ισραήλ.

Τον Ιούλιο του 1981 το Ισραήλ βομβαρδίζει το κτίριο του αρχηγείου της ΟΑΠ σε κατοικημένη ζώνη στη Βηρυτό, με αποτέλεσμα το θάνατο 300 και πλέον ανυποψίαστων κατοίκων.

Τον Ιούνιο του 1982 το Ισραήλ πραγματοποιεί νέα εισβολή στο Λίβανο, στο πλαίσιο της επιχειρήσης «Ειρήνη για τη Γαλιλαία», αποσκοπώντας στην απομάκρυνση της ΟΑΠ και του στρατηγείου της από τη χώρα. Η ΟΑΠ, παίρνοντας κάποιες ανεπίσημες εγγυήσεις και θεωρώντας ότι έτσι θα τελειώσει η κρίση, μετακομίζει στην Τυνησία και διασπείρει 12.000 μαχητές της στη Συρία και άλλες αραβικές χώρες, αφήνοντας πίσω ακάλυπτους τους Παλαιστίνιους στους προσφυγικούς καταυλισμούς του Λιβάνου.

Το Σεπτέμβριο του 1982, υπό την εποπτεία του ισραηλινού υπουργού άμυνας τότε Αριέλ Σαρόν, Λιβανέζοι φαλαγγίτες εισβάλλουν στους παλαιστινιακούς προσφυγικούς καταυλισμούς της νότιας Βηρυτού Σάμπρα και Σατίλα, ισοπεδώνοντας τους και σφαγιάζοντας 3.500 Παλαιστίνιους. Τον Αύγουστο του 1983 το Ισραήλ αποσύρει τις δυνάμεις του από τον Λίβανο, διατηρώντας υπό κατοχή μια «ζώνη ασφαλείας» στο νότιο Λίβανο. Το νέο αρχηγείο της ΟΑΠ στην Τυνησία θα βομβαρδιστεί για άλλη μια φορά από τους Ισραηλινούς το 1985.

Εν τω μεταξύ, όλα αυτά τα χρόνια οι αντάρτικες παλαιστινιακές ενέργειες, που οργανώνονται «εκτός των τειχών» και εκδηλώνονται κατά ισραηλινών στόχων, συνεχίζονται, όπως επίσης κι οι εποικισμοί κυρίως στη Δυτική Όχθη από πλευράς Ισραηλινών (από το 1979 έως το 1989 οι Ισραηλινοί έποικοι στη Δυτική Όχθη από 12.000 έφτασαν τους 75.000).

Πρώτη Ιντιφάντα

Το Δεκέμβριο του 1987 ξεσπά η πρώτη Ιντιφάντα. Ένας αυθόρμητος λαϊκός ξεσηκωμός, μια γενικευμένη κοινωνική εξέγερση ενάντια στις καθημερινές ταπεινώσεις, την κατοχή, το θάνατο, τον ξεριζωμό, με καθοριστικό τον ρόλο της παλαιστινιακής νεολαίας. Εκτεταμένες συγκρούσεις, γενικές απεργίες, καθολική ανυπακοή απλώνονται απ' άκρη σ' άκρη στη Δυτική Όχθη και στη Λωρίδα της Γάζας. Για πρώτη φορά η αντίσταση ορθώνεται εντός των κατεχόμενων κι όχι στο εξωτερικό. Το Ισραήλ απαντάει στους άοπλους εξεγερμένους με δακρυγόνα, πλαστικές και πραγματικές σφαίρες, εισβολές αρμάτων μάχης, ελικόπτερα. Εικόνες εφήβων και παιδιών που πετούν πέτρες και δέχονται πραγματικά πυρά. Το ξέσπασμα της αξιοπρέπειας των καταπιεσμένων, που πραγματώνει τη γενικευμένη αντικατοχική σύγκρουση με κοινωνικά χαρακτηριστικά, χωρίς να συμπυκνώνεται πολιτικά -όχι ρητά τουλάχιστον- στην επιδίωξη συγκρότησης παλαιστινιακού κράτους και που καλλιεργεί μια νέα αίσθηση αλληλεγγύης και δυνατότητας αντίστασης στο εσωτερικό των Παλαιστίνιων, στρέφοντας ταυτόχρονα τη «διεθνή προσοχή» στο παλαιστινιακό ζήτημα. Έξι ολόκληρα χρόνια ακατάπαυτης εξέγερσης, μέχρι το 1993, που η πρώτη Ιντιφάντα κλείνει τον κύκλο της ή πιο σωστά «βγαίνει στο σφυρί» των παζαριών για τη συμφωνία του Όσλο, αφήνοντας πίσω της πάνω από 1.000 νεκρούς Παλαιστίνιους αλλά κυρίως το ανάστημα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κι ένα οικουμενικό έρεισμα ελευθερίας που γίνεται σημείο αναφοράς και των αντιστεκόμενων στις δυτικές μητροπόλεις. Μια εξέγερση απρόβλεπτη κι ανεξέλεγκτη για την ΟΑΠ, ακατάσταλη για τους Ισραηλινούς, ενοχλητική κι επικίνδυνη για τις τριγύρω τοπικές δεσποτείες, τα

προνόμια, την εξουσία και τα διπλωματικά τους αλιβερίσια, μια που το πνεύμα της Ιντιφάντα επέδρασε στους πληθυσμούς όλων σχεδόν των γειτονικών αραβικών χωρών. Μια εξέγερση μεταδοτική και ανθεκτική μέσα στο χρόνο, που η ποδηγέτηση της από τις εγκώριες ηγεσίες αποτέλεσε ζητούμενο για όλους. Κάθε εξουσία έχει λόγους να φοβάται μια εξέγερση που δεν ελέγχεται από μια ηγεσία.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης Ιντιφάντα, ο Αχμέτ Γιασίν δημιουργεί τη Χαμάς (Ισλαμικό Κίνημα Αντίστασης) από την πτέρυγα των -αιγυπτιακής προελεύσεως- Αδελφών Μουσουλμάνων στη Γάζα. Μέχρι εκείνη τη στιγμή οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι στη Γάζα έκαιραν της υποστήριξης των Ισραηλινών και των Αμερικάνων γιατί απείχαν από βίαιες ενέργειες και υπολογίζονταν ως ανάχωμα στις -κοσμικές και αριστερόστροφες- δυνάμεις που απάρτιζαν την τρομοκρατικά χαρακτηρισμένη ΟΑΠ. Η ισλαμικής καταγωγής, όμως, Χαμάς σύντομα θα ξεκινήσει επιθέσεις κατά στρατιωτικών ισραηλινών στόχων και κάποια χρόνια αργότερα κατά και ανυποψίαστων ισραηλινών.

Τον Ιούλη του 1989, πραγματοποιείται η πρώτη επίθεση «ανθρώπου-βόμβα» εντός του Ισραήλ, σε λεωφορείο της γραμμής Τελ Αβίβ - Ιερουσαλήμ. Πρακτική, η οποία σποραδικά θα συνεχιστεί τη δεκαετία του '90 και θα ενταθεί μετά τη δεύτερη Ιντιφάντα το 2000, όχι τόσο με τον χαρακτήρα των αντιπαιών στα καθημερινά εγκλήματα των ισραηλινών κατοικιών στρατευμάτων, όσο με τη λογική της μεταφοράς του πολέμου στο εσωτερικό του Ισραήλ και την υπονόμευση της εσωτερικής του ασφάλειας, με σκοπό από τη μια την αναδίπλωση του ισραηλινού κράτους κι από την άλλη τον εξαναγκασμό του εβραϊκού πληθυσμού, μέσα από τον δικό του φόρο αίματος, να πάρει θέση για τη θηριωδία κατά των Παλαιστινίων.

Συμφωνία του Όσλο

Ένα χρόνο μετά το απρόβλεπτο ξέσπασμα της πρώτης Ιντιφάντα, καθόλου τυχαία, δρομολογείται, από όλους τους «παράγοντες» της υπόθεσης, μηδενός εξαιρουμένου (ΟΑΠ, Ισραήλ, αραβικά κράτη, διεθνείς παράγοντες) η συζήτηση για τη συγκρότηση ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους.

Τον Αύγουστο του 1993, ο Γιάσερ Αραφάτ κι ο Γιτζάκ Ράμπιν (τότε ισραηλινός πρωθυπουργός με το κόμμα των εργατικών), παρουσία του Μπιλ Κλίντον και διεθνών μεσολαβητών, υπογράφουν στο Όσλο διακήρυξη αρχών αμοιβαίας αναγνώρισης, γνωστή και ως «Συμφωνία του Όσλο». Με τη συμφωνία αυτή αναγνωρίστηκε από παλαιστινιακής πλευράς το κράτος του Ισραήλ και ιδρύθηκε η Παλαιστινιακή Αρχή, ένα υβρίδιο κράτους, με επικεφαλής τον Αραφάτ, που τον Ιούλη του 1994 επιστρέφει από την εξορία στην Τυνησία μαζί με την ΟΑΠ. Σε αντάλλαγμα της ισραηλινής αναγνώρισης της Παλαιστινιακής Αρχής ως πολιτειακού μορφώματος ενός προς συζήτηση, συρρικνωμένου και τεμαχισμένου σε ζώνες ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους, η τελευταία θα έπρεπε να εγγυηθεί «την ειρήνη και την ασφάλεια» για το γειτονικό της κράτος. Πρώτο μέλημα, λοιπόν, της νεοσύστατης Παλαιστινιακής Αρχής είναι η δημιουργία σωμάτων ασφαλείας (με βαρύ οπλισμό) και φυλακών στην Παλαιστίνη για τη δίωξη ανυπότακτων αγωνιστών και την καταστολή της ανεξέλεγκτης από κάθε διευθυντήριο και ως εκ τούτου επικίνδυνης Ιντιφάντα.

Μέσα στα χρόνια της Ιντιφάντα οι εποικισμοί στη Δυτική Όχθη εξελίσσονται με τέτοιο ρυθμό ώστε από το 1989 μέχρι το 1994 ο αριθμός των ισραηλινών εποίκων αυξάνεται από 75.000 σε 150.000. Ενώ στην επταετία που διήρκεσε η «διαδικασία ειρήνης», από τη συμφωνία του Όσλο μέχρι τη δεύτερη Ιντιφάντα το Σεπτέμβριο του 2000, οι ισραηλινοί εποικοί φτάνουν στους 300.000. Αυτόν είναι ο τρόπος που εννοεί το Ισραήλ την «αναγνώριση παλαιστινιακού κράτους»: επιδίδεται σε έναν αγώνα δρόμου εποικισμών για την απόσπαση όσο το δυνατόν περισσότερων επιπλέον εδαφών, πριν την κατάληξη οποιασδήποτε διαδικασίας διαπραγματεύσεων.

Σχετικά με την παλαιστινιακή πλευρά, η συμφωνία του Όσλο συνοδεύεται από πακτωλό χρημάτων προς την Παλαιστινιακή Αρχή, τόσο από τις ΗΠΑ και την ΕΕ όσο κι από τα τριγύρω αραβικά κράτη. Η οικονομική διαχείριση της μεγάλης διεθνούς χρηματικής βοήθειας από πλευράς της Φατάχ (της κύριας δύναμης εντός της Παλαιστινιακής Αρχής) δε θα αργήσει να ταυτιστεί με την ακραία «διαφθορά» και τα «σκάνδαλα». Στελέχη της Φατάχ χτίζουν μέχρι και ξενοδοχειακές μονάδες στην παρτάκια μεσογειακή περιοχή της Γάζας, προς τουριστική προφανώς αξιοποίηση μετά την ολοκλήρωση των διευθετήσεων με το Ισραήλ,

ενώ τα όποια «έργα» γίνονται αφορούν κατά κύριο λόγο τον κρατικό μηχανισμό και τις υποδομές. Γνωστή ιστορία σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη: όποιος καταλαμβάνει την πολιτική εξουσία, καρπώνεται και τον οικονομικό πλούτο προς ίδιον όφελος. Κι όλα αυτά, τη στιγμή που ο παλαιστινιακός πληθυσμός φυτοζωεί, δεδομένου του πλήρους αποκλεισμού των κατεχόμενων και της απαγόρευσης μετακίνησης σε ισραηλινό έδαφος, ήδη από την έναρξη της πρώτης Ιντιφάντα κι επίσημα με ισραηλινή απόφαση τον Μάρτη του 1993, που μεταφράζεται σε ανεργία και ανέχεια για εκατοντάδες χιλιάδες Παλαιστίνιους, οι οποίοι τα προηγούμενα χρόνια εργάζονταν -κυρίως ως ανειδίκευτοι- σε ισραηλινές δραστηριότητες. Είναι η εποχή, που η μακρόχρονη ταξική διάσταση του παλαιστινιακού ζητήματος (προλεταριοποίηση κι εκμετάλλευση της φτηνής εργατικής δύναμης των Αράβων των κατεχόμενων από ισραηλινές επιχειρήσεις) αρχίζει να κλείνει τον κύκλο της, αφού προκρίνεται ο αποκλεισμός κι η εκδίωξη των Παλαιστίνιων κι όχι ο εξανδραποδισμός τους. Ο κύκλος θα κλείσει αμετάκλητα κατά τη δεύτερη Ιντιφάντα κι η αναπλήρωση του φτηνού εργατικού δυναμικού θα γίνει με τη μαζική μεταφορά δεκάδων χιλιάδων μεταναστών εργατών από διάφορες περιοχές, κυρίως της ανατολικής Ασίας. Για τους Παλαιστίνιους θα διατηρηθεί μόνο ένα περιθώριο, αυτό της «μαύρης» εργασίας κυρίως σε δραστηριότητες σχετικές με την κατασκευή του Τείχους στη Δυτική Όχθη, στο πλαίσιο μιας επιπλέον ταπεινωτικής πολιτικής: εκβιασμένοι από την ανέχεια να συμβάλλουν κι οι ίδιοι στην κωροθέτηση του αποκλεισμού τους.

Επανερχόμενοι στην περίοδο της συμφωνίας του Όσλο, η Χαμάς, αλώβητη από διαπραγματεύσεις και συνδιαλλαγές και αταλάντευτη στην παραδοσιακή παλαιστινιακή άρνηση για αναγνώριση-αποδοχή του ισραηλινού κράτους, με μεθοδικά βήματα οργανώνει τις ένοπλες υποδομές της, κινείται διακριτικά -τουλάχιστον στο δημόσιο επίπεδο- όσον αφορά το ισλαμικό της υπόβαθρο, και το κυριότερο, με τους πόρους που διαθέτει από αραβικές (ίσως και ιρανικές) χρηματοδοτήσεις αναπτύσσει έντονη κοινωνική δραστηριότητα, με τη λειτουργία σχολείων, νοσοκομείων και την οργάνωση συσσιτίων για τους φτωχούς. Η στάση της αυτή, σταδιακά της αποφέρει αυξανόμενο κύρος, δύναμη και επιρροή στις γραμμές των Παλαιστίνιων, κυρίως της Λωρίδας της Γάζας αλλά και της Δυτικής Όχθης.

Το Μάη του 1994 το Ισραήλ αποσύρει τις δυνάμεις του από την Ιερική και την πόλη της Γάζας, βάσει της συμφωνίας του Όσλο. Τον Οκτώβρη του ίδιου έτους υπογράφεται συμφωνία ειρήνης μεταξύ Ισραήλ-Ιορδανίας, ενώ το Δεκέμβρη οι Γιτζάκ Ράμπιν, Σιμόν Πέρες και Γιάσερ Αραφάτ παίρνουν νόμπελ ειρήνης. Το Σεπτέμβρη του 1995, στην Ουάσινγκτον υπογράφεται νέα συμφωνία μεταξύ Ράμπιν-Αραφάτ για τη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, γνωστή και ως Όσλο II. Το Νοέμβρη του ίδιου έτους ο Γιτζάκ Ράμπιν δολοφονείται από φανατικό σιωνιστή στο Τελ Αβίβ. Το Γενάρη του 1997 υπογράφεται πρωτόκολλο για το καθεστώς της Χεβρώνας (πόλη της Δυτικής Όχθης). Τον Οκτώβρη του 1998 ο Μπέντζαμιν Νετανιάχου (ισραηλινός πρωθυπουργός από το Μάη του 1996 με το ακροδεξιό κόμμα Likud) κι ο Γιάσερ Αραφάτ υπογράφουν κι άλλη συμφωνία σε συνδιάσκεψη στο Μέριλαντ των ΗΠΑ, οργανωμένη από τον Μπιλ Κλίντον. Το Μάη του 1999 το Ισραήλ σε μια κίνηση εντυπωσιασμού (βάσει προειλημμένης ωστόσο απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ) αποσύρει μονομερώς τα στρατεύματά του από το νότιο Λίβανο, ενσωματώνοντας όμως στα εδάφη του ένα μικρό λιβανέζικο κομμάτι του νότου (την κοιλάδα Shebaa), με τις ευλογίες του ΟΗΕ παρά τις έντονες αντιδράσεις του Λιβάνου και της Συρίας.

Τον Ιούλη του 2000, κατόπιν έντονων ισραηλινών πιέσεων, πραγματοποιείται η σύνοδος του Camp David, όπου ο Εχούντ Μπάρακ (πρωθυπουργός του Ισραήλ από τον Μάη του 1999 με το εργατικό κόμμα) κι ο Γιάσερ Αραφάτ εξετάζουν, παρουσία Αμερικάνων μεσολαβητών-διαπραγματευτών, μια συμφωνία «τελικού καθεστώτος» μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστίνιων. Οι Ισραηλινοί φαίνεται να κρίνουν, από τη γενικότερη διαλλακτική στάση και τη διαρκή υποχωρητικότητα της παλαιστινιακής πλευράς, πως έφτασε ο καιρός να εκπληρωθούν όλα τα σιωνιστικά οράματα στην περιοχή: αδιανόητες απαιτήσεις σε όλα τα επίπεδα, που οι ρίζες τους έφταναν μέχρι και το 1948. Ο Αραφάτ απορρίπτει πλήρως την αμερικανο-ισραηλινή πρόταση διαπραγμάτευσης, έχοντας και τη σύμφωνη γνώμη των υπόλοιπων Αράβων ηγετών, που δε θα μπορούσαν να έρθουν σε αντίθεση με τους πληθυσμούς τους σε τέτοιο βαθμό.

Δεύτερη Ιντιφάντα

Το Σεπτέμβριο του 2000 ξεσπά η δεύτερη Ιντιφάντα. Η κυβέρνηση Μπάρακ επιτρέπει στον Αριέλ Σαρόν, επικεφαλής πλέον του ακροδεξιού κόμματος Likud, να επισκεφτεί μαζί με 1.000 αστυνομικούς τους Άγιους Τόπους στην Ιερουσαλήμ, συμπεριλαμβανομένου του μουσουλμανικού τεμένους Αλ-Ακσά, με διακρυγμένο σκοπό την υπογράμμιση της «εβραϊκής κυριαρχίας» γενικότερα στους Άγιους Τόπους και ειδικότερα στο Αλ-Ακσά. Για τους Παλαιστίνιους ο Σαρόν συνιστά σύμβολο της ισραηλινής κρατικής τρομοκρατίας, με ένα ιστορικό πλούσιο σε ωμότητες, και τον αποκαλούν «χασάπης της Βηρυτού» για τη σφαγή των Παλαιστίνιων, στους προσφυγικούς καταυλισμούς Σάμπρα και Σατίλα, το 1982. Αυτό, όμως, που θα πυροδοτήσει την οργή των Αράβων και θα αποτελέσει την αφορμή για την έναρξη της δεύτερης Ιντιφάντα, δεν είναι η προκλητική αυτή «επίσκεψη» από μόνη της, αλλά η ακόμα προκλητικότερη αστυνομική και στρατιωτική παρουσία που επέβαλε ο Μπάρακ την επόμενη μέρα, ημέρα προσευχής για τους μουσουλμάνους, και οδήγησε σε συγκρούσεις με το θάνατο 7 Παλαιστίνιων και τον τραυματισμό άλλων 200. Για το λόγο αυτό η δεύτερη Ιντιφάντα θα ονομαστεί από τους Παλαιστίνιους και Ιντιφάντα του Αλ-Ακσά. Τα χαρακτηριστικά, ωστόσο, της δεύτερης Ιντιφάντα διαφέρουν αρκετά από αυτά της πρώτης. Δεν έχει τόσο τον χαρακτήρα του γενικευμένου και αυθόρμητου λαϊκού ξεσηκωμού όσο την ανάδειξη μιας πυγμής και μιας αποφασιστικότητας, που οργανώνεται σε πυρήνες ένοπλης (πλέον) αντίστασης-άμυνας στην ισραηλινή επιθετικότητα και τα στρατεύματα κατοχής και αποστέλλει όλο και περισσότερους μάρτυρες να ανατιναχθούν εντός ισραηλινού εδάφους με στόχο άμαχους Εβραίους. Οι ισλαμικές συνιστώσες του αγώνα έχουν ήδη τα προηγούμενα χρόνια οργανώσει του πυρήνες τους (κυρίως η Χαμάς με όλο και μεγαλύτερο κοινωνικό έρεισμα καθώς κι η Ισλαμική Τζιχάντ με ελάχιστη επιρροή στον πληθυσμό), το Λαϊκό Μέτωπο για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (μικρής λαϊκής επιρροής) οικειοποιείται τις «επιθέσεις αυτοκτονίας» (οι Άραβες τις ονομάζουν «επιθέσεις μαρτύρων»), ενώ τμήμα μαχητών της Φατάχ φτιάχνει την οργάνωση ένοπλων Ταξιαρχίες των Μαρτύρων του Αλ-Ακσά.

«Τελική λύση»

Δύο μήνες μετά την «αποτυχία» του Camp David, η προκλητική «επίσκεψη» του Σαρόν στο Αλ-Ακσά και το ξέσπασμα της δεύτερης Ιντιφάντα, θεωρούνται σημεία-ορόσημα στην έναρξη μιας νέας φάσης εξέλιξης, που συνεχίζονται μέχρι τις μέρες μας, και που για το ισραηλινό κράτος έχουν το χαρακτήρα της «τελικής λύσης» του ζητήματος. «Τελική λύση» που αφορά στο οριστικό (και αποκλειστικά υπέρ του) κλείσιμο της 60χρονης διένεξης του με την παλαιστινιακή και ευρύτερα την αραβική πλευρά: κατάληψη-ενοσμάτωση όσο το δυνατόν περισσότερων επιπλέον εδαφών, εκτοπισμός του παλαιστινιακού πληθυσμού, απόσπαση όσο το δυνατόν περισσότερων υδάτινων πόρων και εύφορης γης, πολυκερματισμός της Δυτικής Όχθης με εμβόλιμες ισραηλινές ζώνες είτε εποίκων είτε στρατιωτικού ελέγχου, σφράγισμα-περίφραξη κάθε σημείου επαφής με τους Παλαιστίνιους (όπως το Τείχος, πάλι στη Δυτική Όχθη) και περιμετρικός ασφυκτικός έλεγχος της Λωρίδας της Γάζας, στην προοπτική ενός μεσανατολικού τύπου Μπαντουστάν για τους Παλαιστίνιους [το κράτος της Νοτίου Αφρικής για τη διαιώνιση της λευκής κυριαρχίας (απαρτχάιντ) στο εσωτερικό του και για δημαγωγικούς λόγους προς τα έξω, έφτιαξε το Μπαντουστάν, περιοχή για την αυτόχθονη φυλή των Μπαντού, σε άγονη έκταση, ψευτοαυτόνομη, εντελώς αποκλεισμένη και απόλυτα εξαρτώμενη από τις επιλογές των ρατσιστών].

Μια επιδίωξη, η οποία ενισχύθηκε καταλυτικά κι από το κλίμα διεθνούς νομιμοποίησης των αντίποινων κατά του παναραβισμού και του πανισλαμισμού, που ακολούθησαν την επίθεση στους δίδυμους πύργους, στις 11 Σεπτεμβρίου 2001 στις ΗΠΑ, θέτοντας την «επίλυση» του παλαιστινιακού ζητήματος (βλ. κάμψη της παλαιστινιακής μαχητικότητας) στο επίκεντρο της «αντι»τρομοκρατικής σταυροφορίας. Τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην περιοχή το Σεπτέμβριο του 2000 κι η κήρυξη της παγκόσμιας «αντι»-τρομοκρατικής εκστρατείας μετά την 11^η Σεπτεμβρίου 2001 (δεδομένου ότι η «διευθέτηση» του παλαιστινιακού ζητήματος θεωρείται «κλειδί» για τη «διευθέτηση» του γενικότερου μεσανατολικού), αποτέλεσαν το πράσινο φως για την εκτεταμένη ισραηλινή βαρβαρότητα που ακολούθησε και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Το Γενάρη του 2001, ο Μπάρακ αποσύρεται από τις συνομιλίες με την Παλαιστινιακή Αρχή, στη σύνοδο της Tabā, ενώ το Φλεβάρη 2001, ο Αριέλ Σαρόν εκλέγεται πρωθυπουργός με το ακροδεξιό κόμμα Likud και αρνείται κατηγορηματικά κάθε διαπραγμάτευση με τον Γιάσερ Αραφάτ.

Οι ηγέτες των αντιστασιακών οργανώσεων με ένοπλη δραστηριότητα στοχοποιούνται από το Ισραήλ κι ο ένας μετά τον άλλο δολοφονούνται ή συλλαμβάνονται, σε ορισμένες περιπτώσεις και με τη συνδρομή της Παλαιστινιακής Αρχής. Ο Αμπού Αλί Μουσταφά, γενικός γραμματέας του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης δολοφονείται τον Αύγουστο 2001 στη Ραμάλα. Ο Αχμέτ Σαντάτ, επόμενος γενικός γραμματέας του Λαϊκού Μετώπου, συλλαμβάνεται στις αρχές του 2002 από τα σώματα ασφαλείας της Παλαιστινιακής Αρχής για την εκτέλεση του ισραηλινού υπουργού τουρισμού τον Οκτώβρη 2001 και οδηγείται στην ελεγχόμενη από την ίδια και επιβλεπόμενη από ΗΠΑ-Αγγλία φυλακή της Ιερικώς, για να απαχθεί από ισραηλινούς κομάντο τον Μάρτη 2006. Ο επικεφαλής της Ιζαντίν Ελ-Κασάμ (ένοπλο σκέλος της Χαμάς) δολοφονείται τον Ιούλη 2002 στη Γάζα. Ο Μ. Μπαργκούτι θεωρούμενος ως γενικός συντονιστής των Ταξιαρχιών των Μαρτύρων του Αλ-Ακσά συλλαμβάνεται και φυλακίζεται τον Αύγουστο 2002. Ενώ μέχρι κι ο Γιάσερ Αραφάτ με τη συνοδεία του δέχεται πυρά ισραηλινών στρατιωτών το Μάρτη 2002 στη Ραμάλα (εν τω μεταξύ, στους πρώτους 18 μήνες από την έναρξη της δεύτερης Ιντιφάντα, μέχρι και το Μάρτη 2002, πάνω από 1.500 Παλαιστίνιοι και πάνω από 500 Ισραηλινόι έχουν σκοτωθεί).

Τον Μάρτη του 2002, οι ισραηλινές δυνάμεις ξεκινούν την επιχείρηση «Αμυντική Ασπίδα», τη μεγαλύτερη ισραηλινή στρατιωτική επιχείρηση στη Δυτική Όχθη από τον πόλεμο των έξι ημερών το 1967, με παράλληλες επιχειρήσεις στη Λωρίδα της Γάζας. Η περαιτέρω αύξηση των επικοινωνιών και των εποίκων, ο αποκλεισμός πολύ περισσότερων οδικών αρτηριών μεταξύ των παλαιστινιακών χωριών και πόλεων στη Δυτική Όχθη με ταυτόχρονο πολλαπλασιασμό των στρατιωτικών φυλακίων ελέγχου μετακίνησης των Παλαιστίνιων σε όσες παραμένουν προσβάσιμες, η ασφυκτική στρατιωτική παρουσία γύρω -από- και μέσα σε κατοικημένες παλαιστινιακές περιοχές, η δέσμευση σημαντικών υδάτινων πόρων ύδρευσης και άρδευσης για τους Παλαιστίνιους, οι δολοφονικές εισβολές στη Γάζα, η κατάληψη-κατοχή της Βηθλέεμ, η ισόπεδωση της Τζενίν και τόσα άλλα, καταμαρτυρούν τη σφοδρότητα και ωμότητα αυτής της επιχείρησης. Πρόκειται για τις Βασικές παραμέτρους της ισραηλινής «τελικής λύσης», ταυτόχρονα με την κατασκευή Τείχους μέσα στη Δυτική Όχθη, από τον Ιούνιο 2002, ύψους 8 μέτρων και τελικού μήκους 750 χιλιομέτρων, διάσπαρτο με κάμερες παρακολούθησης και ενδιάμεσα στρατιωτικά φυλάκια περιστοιχισμένα από ηλεκτροφόρα σύρματα, που κατοχυρώνει κατεχόμενες περιοχές, ενσωματώνει κι άλλα παλαιστινιακά εδάφη και που ξεκεραώνει ή αποσπά μεγάλες εκτάσεις με ελαιόδεντρα, βασικό βιοποριστικό μέσο για πολλά παλαιστινιακά χωριά στη Δυτική Όχθη.

Στην εκκίνηση της ισραηλινής επιχείρησης «Αμυντική Ασπίδα», ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζωρτζ Μπους καλεί τον Γιάσερ Αραφάτ να απευθυνθεί στους Παλαιστίνιους καταδικάζοντας τις «επιθέσεις μαρτύρων». Ο Αραφάτ προφανώς συναισθανόμενος τι θα ακολουθήσει (και ίσως αναλογιζόμενος που οδήγησε τους Παλαιστίνιους κ διαλλακτικότητα και υποχωρητικότητα του όλα αυτά τα χρόνια από την συμφωνία του Όσλο κι έπειτα) βγάζει τηλεοπτικό διάγγελμα στο οποίο ορκίζεται ότι θα πεθάνει ως μάρτυρας, ενώ οι Ταξιαρχίες Μαρτύρων του Αλ-Ακσά δηλώνουν ότι δε θα αποδεχθούν καμία συμφωνία κατάπαυσης του πυρός κι ότι θα συνεχίσουν τις «επιθέσεις αυτοκτονίας» στο Ισραήλ. Τον Ιούνιο του 2002 ο Τζωρτζ Μπους προτείνει παλαιστινιακό κράτος υπό νέα ηγεσία, ενώ τον Ιούλη του 2003, το «Κουαρτέτο για τη Μέση Ανατολή» (ΗΠΑ, ΕΕ, Ρωσία, ΟΗΕ) ανακινεί τον «Οδικό Χάρτη» για την ειρήνη στην περιοχή, μια πρόταση προδιορισμού συνόρων για παλαιστινιακό κράτος, που θίγει ελάχιστα τις βλέψεις του Ισραήλ, απαιτεί αναγνώριση από όλες τις παλαιστινιακές οργανώσεις του κράτους του Ισραήλ και τερματισμό κάθε «τρομοκρατικής» ενέργειας εναντίον του (πρόταση η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο του σεναρίου για τη «Νέα Μέση Ανατολή», ενός ηγεμονικού σχεδιασμού, «εκδημοκρατισμού» και συνοριακής επαναχάραξης ολόκληρης της περιοχής για την αποτελεσματικότερη λεηλασία της, που όμως εξαρτάται και καθορίζεται από ατέλειωτες μεταβλητές και συναντά σοβαρές ανασχές από την πλευρά των αντιστάσεων). Ένα μήνα πριν, έχει προηγηθεί δήλωση τρίμηνης κατάπαυσης του πυρός από τη Χαμάς, την Ισλαμική Τζιχάντ και τις Ταξιαρχίες Μαρτύρων του Αλ-Ακσά. Στο ενδιάμεσο, από τον Μάρτη και μέχρι το Σεπτέμβρη του

2003 (οπότε και παραιτήθηκε), διορίζεται Παλαιστίνιος πρωθυπουργός ο Μαχμούντ Αμπάς, κατόπιν έντονων πιέσεων, κυρίως από πλευράς Αμερικανών, που αναζητούν έναν μετριοπαθή και διαπραγματευόμενο πολιτικό στην παλαιστινιακή ηγεσία.

Στις 22 Μάρτη 2004 δολοφονείται στη Λωρίδα της Γάζας ο ηγέτης και ιδρυτής της Χαμάς Αχμέτ Γιασίν, ενώ στις 11 Νοέμβρη 2004, ο θάνατος του Γιάσερ Αραφάτ, ισόβιου ηγέτη της ΟΑΠ και κατόπιν της Παλαιστινιακής Αρχής (που παρά την ενδοτικότητα του και την απίστευτη διαφθορά της οργάνωσης του συνέχιζε να αποτελεί έναν άνθρωπο-σύμβολο στα μάτια των περισσότερων Παλαιστίνων), εγκαινιάζει νέα δεδομένα σε όλα τα επίπεδα. Τη θέση του προέδρου της Παλαιστινιακής Αρχής στις εκλογές που ακολουθούν κερδίζει ο Μαχμούντ Αμπάς, με τις ευλογίες των παγκόσμιων υπερδυνάμεων.

Το Σεπτέμβρη του 2005, το Ισραήλ προχωρά σε ένα πλάνο «απεμπλοκής» του από τη Λωρίδα της Γάζας, αποσύροντας τούς εκεί εποίκους και τις στρατιωτικές του δυνάμεις. Διατηρεί, όμως, τον έλεγχο του εναερίου και θαλάσσιου χώρου, των συνόρων περιμετρικά καθώς και των φυλακίων ελεύθου εισόδου-εξόδου από αυτήν (τα όποια όλο και συχνότερα θα αρχίσουν να σφραγίζονται για μεγάλα χρονικά διαστήματα), μετατρέποντας έτσι τη Λωρίδα της Γάζας από κατεχόμενη ζώνη στη μεγαλύτερη ανοικτή φυλακή στον κόσμο.

Η Χαμάς στην εξουσία

Στις 25 Γενάρη 2006, κατόπιν έντονων εσωτερικών διεργασιών και διενέξεων, πραγματοποιούνται στην Παλαιστίνη κοινοβουλευτικές εκλογές, τις οποίες κερδίζει η Χαμάς. Η εκλογική της νίκη πιστοποιεί από τη μια τη βαρύτητα της απουσίας του Αραφάτ κι από την άλλη το έρεισμα που έχει αναπτύξει στις γραμμές των Παλαιστίνων με την «κοινωνική πολιτική» που ακολουθεί από τα κονδύλια της (νοσοκομεία, σχολεία, συσσίτια) και την αταλάντευτη στάση της απέναντι στο Ισραήλ (που περιστρέφεται γύρω από τις παραδοσιακές θέσεις της αντίστασης όπως είχαν προσδιοριστεί ήδη από τη συγκρότηση της ΟΑΠ), ειδικά έναντι μιας όλο και πιο συνεργάσιμης με τους ισραηλινούς και διεφθαρμένης Φατάχ.

Η ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από τη Χαμάς συνοδεύεται από διεθνή άρνηση της αναγνώρισης της ως κυβέρνηση (εφόσον αντιμετωπίζεται ως «τρομοκρατική οργάνωση») και τις έντονες πιέσεις από πλευράς των πλανητικών υπερδυνάμεων είτε να αναγνώσει το Ισραήλ, να αποκηρύξει τη βία και να δεχτεί έναρξη συνομιλιών αποδεχόμενη όλες τις παρελθούσες συμφωνίες είτε να απομακρυνθεί το ταχύτερο. Με δεδομένο ότι η Χαμάς δε δέχεται τις υποδείξεις η πίεση ξεκινά με οικονομικό στραγγαλισμό για την ανάπτυξη δυσαρέσκειας στον παλαιστινιακό πληθυσμό (πάγωμα κάθε διεθνούς οικονομικής βοήθειας), αυξημένη ισραηλινή επιθετικότητα και ενίσχυση του Αμπάς με κάθε τρόπο (οικονομικά, εξοπλιστικά, παρότρυνση για την ανάληψη εγκώρων και διεθνών πρωτοβουλιών και για την περιθωριοποίηση της Χαμάς), ο οποίος όσο περνάει ο καιρός μετατρέπεται όλο και περισσότερο σε άξιο συνεργάτη των Ισραηλινών, των Αμερικανών και του υπόλοιπου διεθνή παράγοντα.

Στις 25 Ιούνη, Παλαιστίνιοι μαχητές εξέρχονται της Λωρίδας της Γάζας και αιχμαλωτίζουν έναν ισραηλινό φαντάρο, προτείνοντας έπειτα ανταλλαγή με δικούς τους κρατούμενους. Το Ισραήλ απαντά με μια σφοδρή επιχείρηση στη Λωρίδα της Γάζας (επιχείρηση «Καλοκαιρινή Βροχή»). Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης, πέρα από τους 26 νεκρούς Παλαιστίνιους, οι ισραηλινές δυνάμεις απαγάγουν 25 βουλευτές της Χαμάς και 9 υπουργούς της, εκ των οποίων οι 5 θα αφεθούν ελεύθεροι λίγο αργότερα αλλά όχι κι οι υπόλοιποι. Έχει προηγηθεί, λίγο καιρό πριν, απαγωγή άλλων 11 Παλαιστίνων βουλευτών (7 της Χαμάς, 3 της Φατάχ και 1 του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης).

Στις 12 Ιούλη, η λιβανέζικη οργάνωση Χεζμπολά αιχμαλωτίζει 2 ισραηλινούς στρατιώτες στα σύνορα Λιβάνου-Ισραήλ, κίνηση που σε επιχειρησιακό επίπεδο λειτούργησε ως αντιπερισπασμός στη στρατιωτική πίεση που δεχόταν η Λωρίδα της Γάζας. Με δεδομένο ότι η Χεσμπολά αρνείται την επιστροφή των αιχμαλώτων, ξεκινά ο πόλεμος των 33 ημερών Ισραήλ-Χεσμπολά (με την υποστήριξη και κάποιων μικρότερων λιβανέζικων δυνάμεων), στον οποίο το Ισραήλ αιφνιδιάζεται από τις μάχιμες δυνατότητες του αντιπάλου και τελικά αποχωρεί χωρίς να έχει πετύχει την επιδίωξη του για ξερίζωμα της Χεζμπολά, αφήνοντας όμως πίσω του ερειπωμένο το νότιο Λίβανο και κάποιες περιοχές της νότιας Βηρυτού.

Πρόσφατα γεγονότα

Στον απόηχο της πολεμικής αναμέτρησης στο Λίβανο, τον Σεπτέμβριο του 2006, ξεκινούν στη Λωρίδα της Γάζας οι πρώτες διαμάχες μεταξύ δυνάμεων της Φατάχ και της Χαμάς. Πρόκειται για μια αντιπαράθεση (και με ένοπλο χαρακτήρα) που αφού πέρασε από μια προσωρινή συμφωνία και τη συγκρότηση μιας εύθραυστης κυβέρνησης εθνικής ενότητας τον Οκτώβριο, αναζωπυρώθηκε την άνοιξη του 2007 για να κορυφωθεί τον Ιούνιο του ίδιου έτους.

Πέρα από τις παντελώς αβάσιμες προσεγγίσεις περί εμφυλίου στην Παλαιστίνη, αυτή η αντιπαράθεση από τη μία, αφορούσε στη σύγκρουση αντιλήψεων για τη στάση που πρέπει να τηρηθεί τόσο απέναντι στους Ισραηλινούς και τις επιδιώξεις τους όσο και απέναντι στο διεθνή παράγοντα, τις (φιλοϊσραηλινές) απόψεις του και τις πιεστικές υποδείξεις του (η Χαμάς υποστηρίζει αδιαπραγμάτευτα τις θέσεις που έχει από καταβολής της η παλαιστινιακή αντίσταση ενώ ο Αμπάς εμφανίζεται διατεθειμένος να παράσχει γη και ύδωρ για πενιχρά ανταλλάγματα, χωρίς να θίγεται στο ελάχιστο το απαράδεκτο status που έχει δημιουργηθεί από πλευράς Ισραηλινού κράτους όλα αυτά τα χρόνια, ιδιαίτερα από τον πόλεμο των έξι ημερών το 1967 και μετά). Από την άλλη, η αντιπαράθεση αυτή αφορούσε σε έναν εσωτερικό ανταγωνισμό εξουσίας για το ποιος θα έχει το πάνω χέρι θεσμικά στα σώματα ασφαλείας και στη λήψη των αποφάσεων, τόσο για τα εσωτερικά ζητήματα όσο και για τις εξελίξεις γύρω από την παλαιστινιακή υπόθεση.

Η κατάσταση που διαμορφώθηκε μετά τις εσωτερικές αντιπαράθεσεις είναι ότι η Χαμάς πήρε τον πλήρη έλεγχο στη Λωρίδα της Γάζας, καταλαμβάνοντας τα κτίρια των δυνάμεων ασφαλείας της Φατάχ και εκδιώχνοντας τις μονάδες του αμφιλεγόμενου για τη γενικότερη στάση του σε όλα τα επίπεδα Ντακλάν (γεγονός που φαίνεται να είχε ευρεία λαϊκή αποδοχή κι όχι μόνο στη Λωρίδα της Γάζας). Από την άλλη, ο Αμπάς απέλυσε πραξικοπηματικά την κυβέρνηση του Ισμαήλ Χανιγία, διόρισε νέα κυβέρνηση υπό τον επίσης αμφιλεγόμενο Σαλάμ Φαγιάντ -που είχε χρηματίσει για πολλά χρόνια στέλεχος της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ- και κατέλαβε στρατιωτικά διάφορες κρίσιμες θέσεις στη Δυτική Όχθη για τον πλήρη έλεγχο της, λαμβάνοντας και ενισχύσεις από σώματα της Φατάχ στην Ιορδανία, που τους επιτρέπν να περάσουν τα σύνορα. Για τη στάση του αυτή δέχτηκε τα συγχαρητήρια των πλανητικών υπερδυνάμεων και την επανέναρχη της διεθνούς οικονομικής βοήθειας.

Τα όσα ακολούθησαν το επόμενο διάστημα ήταν ουσιαστικά προδιαγεγραμμένα. Το Ισραηλινό κράτος κι οι ισχυροί σύμμαχοί του βοήθησαν με κάθε τρόπο να εδραιωθεί η κατάσταση στη Δυτική Όχθη, έτσι όπως διαμορφώθηκε τον περασμένο Ιούνιο. Το καθεστώς του Αμπάς απόλαυε «καθολική αναγνώρισης» από τη διεθνή κοινότητα, μεγάλης και σταθερής οικονομικής βοήθειας καθώς και των προθέσεων της Ισραηλινής πλευράς για υποστήριξη του, με την προϋπόθεση βέβαια ότι θα συνέχιζε να είναι συνεργάσιμος και να διεξάγει τον πόλεμο κατά της «τρομοκρατίας», δηλαδή των αντιστεκόμενων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι άνθρωποι στη Δυτική Όχθη συναινούν στους χειρισμούς του (εγχώριους και διεθνείς) ή ότι διακυβεύεται -στο ελάχιστο- η αλληλεγγύη τους στον πληθυσμό της Λωρίδας της Γάζας και στα όσα βιώνει. Στις 27 Νοέμβριο 2007, στη συνδιάσκεψη της Αννάπολις, στο Μέριλαντ των ΗΠΑ, υπήρξε επανέναρχη των συνομιλιών μεταξύ Ισραηλινού κράτους και Παλαιστινιακής Αρχής παρουσία αμερικανών μεσολαβητών για το τελικό καθεστώς στην περιοχή (από τις οποίες εννοείται έχουν αποκλειστεί η Χαμάς και κάθε αντιστασιακή οργάνωση), στην προοπτική πάντα ενός μεσανατολικού τύπου Μπαντουσάτν, μια κι οι βασικές «κατακτήσεις» του Ισραήλ στη Δυτική Όχθη και την Ιερουσαλήμ όλα αυτά τα χρόνια δεν περιλαμβάνονται στο σιωνιστικό φάκελο των διαπραγματεύσεων.

Όσο για τη Λωρίδα της Γάζας, που ήδη από τον περσινό Ιούνιο αποκαλείται από το Ισραήλ «τρομοκρατική οντότητα», απόλαυε της αντίστοιχης μεταχείρισης: διεθνή απομονωτισμό, ανηλεή αποκλεισμό και αδιάκοπη στρατιωτική πολιορκία, με προφανή στόχο την κάμψη των αντιστάσεων και την άνευ όρων παράδοση στις διαδικασίες ενός τελικού διακανονισμού. Ένας αποκλεισμός που το τελευταίο διάστημα, μετά τη συνδιάσκεψη της Αννάπολις, πήρε ιδιαίτερα δραματικό χαρακτήρα (απόλυτη έλλειψη σε διατροφικά και φαρμακευτικά είδη πρώτης ανάγκης, διακοπή μέχρι και της ηλεκτροδότησης της Γάζας από Ισραηλινής πλευράς, αυξανόμενες στρατιωτικές επιχειρήσεις με εκατοντάδες νεκρούς Παλαιστίνιους και

χιλιάδες τραυματίες), αν κι η ανατίναξη του συνοριακού τείχους με την Αίγυπτο από μαχητές της Χαμάς κι η μαζική είσοδος Παλαιστινίων στα αιγυπτιακά εδάφη για ανεφοδιασμό έδωσαν μια έστω πρόσκαιρη ανάσα.

Ο στόχος, ωστόσο, του ισραηλινού κράτους και του διεθνή παράγοντα για κάμψη του πθικού του παλαιστινιακού πληθυσμού (με ιδιαίτερη επικέντρωση, στην παρούσα φάση, στη Λωρίδα της Γάζας), εσωτερική απαξίωση της επιλογής για αντίσταση και ταπεινωτική συνθηκολόγηση, όχι μόνο δεν έχει επιτευχθεί αλλά δε φαίνεται να υπάρχει και κάποια πιθανότητα επίτευξης του προοπτικά.

Η κατεχόμενη ζωή των Παλαιστινίων μήτρα της διαρκούς αντίστασης και μια προσέγγιση για την αλληλεγγύη

Η ζωή των Παλαιστινίων -όπως σε μεγάλο βαθμό έχει ήδη αποτυπωθεί στο κείμενο- κινείται ανάμεσα στο διαρκή εκτοπισμό, τον εκτεταμένο ξεριζωμό, τη στρατιωτική κατοχή, τη συχνή επιθετικότητα των εποίκων, τους ατέλειωτους ελέγχους και τις ταπεινώσεις, την άπιστευτη ταλαιπωρία της μετακίνησης σε διαφορετικά χωριά ή πόλεις, τη φτώχεια, τις μαζικές φυλακίσεις, τον καθημερινό θάνατο από επίγειες και εναέριες ισραηλινές επιχειρήσεις, τις συμπαιγνίες και τα διπλωματικά αλισβερίσια των τριγύρω αραβικών κρατών αλλά και εγκώριων ηγεσιών και τη ρητή στάση της παγκόσμιας ηγεμονίας για συντριβή κάθε εστίας αντίστασης.

Πάνω από τέσσερα εκατομμύρια υπολογίζονται οι Παλαιστίνιοι πρόσφυγες από το 1948, οι περισσότεροι απ' αυτούς σε προσφυγικούς καταυλισμούς στις γύρω αραβικές χώρες, σε συνθήκες διαβίωσης που δύσκολα τις φαντάζεται ανθρώπου νους και στις περισσότερες περιπτώσεις με πλήρη στέρηση έστω και στοιχειωδών κοινωνικών, εργασιακών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Σχετικά με την κατοχή εδαφών, το Ισραήλ έχει πλέον καταλάβει τη μεγαλύτερη έκταση των περιοχών που από το 1947 ως το 1967 ήταν έντονα διαφιλονικούμενα, με πολέμους, κατοχικά στρατεύματα, εποίκισμούς και Τείχη.

Η Λωρίδα της Γάζας, απόλυτα αποκλεισμένη και στρατιωτικά ελεγχόμενη-πολιορκούμενη από γη, αέρα και θάλασσα, αποτελεί τη μεγαλύτερη ανοιχτή φυλακή στον κόσμο, με 1,5 εκατομμύριο κατοίκους σε μια έκταση αντίστοιχη της Άνδρου.

Η Δυτική Όχθη είναι κατατεμαχισμένη σε ζώνες. Τα περισσότερα χωριά και πόλεις είναι αποκομμένα μεταξύ τους ή δύσκολα επισκέψιμα (Ζώνη Α), εγκάρσια έχουν αναπτυχθεί ζώνες στρατευμάτων κατοχής για τον έλεγχο των παλαιστινιακών περιοχών και μετακινήσεων, την προστασία των εποίκων και βέβαια για εισβολές κατόπιν σχετικών εντολών (Ζώνη Β), ενώ εμβόλιμα παρεμβάλλονται επίσης και πολλοί ισραηλινοί εποίκισμοί, οι κάτοικοι των οποίων -όπως για παράδειγμα στη Χεβρώνα- δεν ξεχνούν σε διάφορες στιγμές να ασκούν τη φονική τους επιθετικότητα (Ζώνη Γ).

Το Τείχος της ντε φάκτο ισραηλινής κατοχύρωσης κατεχόμενων περιοχών και της ενσωμάτωσης ακόμα περισσότερων, που με 750 χιλιόμετρα μήκος σχίζει τη Δυτική Όχθη, αποτελεί το πιο εξόφθαλμο σύμβολο του σύγχρονου πλανητικού απαρντχάιντ, όπου οι πολιτικά και οικονομικά ισχυροί οχυρώνονται πίσω από μεγαλύτερα ή μικρότερα φρούρια, αποκλεισμού των παριών για την προστασία των συμφερόντων τους.

Οι εκτεταμένοι αποκλεισμοί οδικών αρτηριών και τα διάσπαρτα ισραηλινά σημεία ελέγχου της μετακίνησης των Παλαιστινίων στη Δυτική Όχθη (check points) ουσιαστικά αποθαρρύνουν-αποτρέπουν τις μετακινήσεις λόγω της πολύωρης ταλαιπωρίας χωρίς καμία βεβαιότητα ότι θα εγκριθεί το πέρασμα και ταυτόχρονα συνιστούν μια από τις πιο ολοκληρωτικές μορφές επιτήρησης.

Ο οικονομικός στραγγαλισμός είτε της διακοπής διεθνούς οικονομικής βοήθειας είτε της δέσμευσης τριγύρω χρηματικών ενισχύσεων (μέχρι την πειθάρχηση και την υποταγή), η απόσπαση μεγάλων εκτάσεων με ελαιόδεντρα και καλλιεργήσιμης γης κι η δέσμευση κρίσιμων υδάτινων πόρων ύδρευσης και άρδευσης (κυρίως με την κατασκευή του Τείχους), μεγεθύνουν ακόμα περισσότερο την έτσι κι αλλιώς

εκτεταμένη ανείχεια στις παλαιστινιακές κοινότητες. Και μπορεί η κοινοτική αλληλεγγύη να μην επιτρέπει άνθρωποι της να λιμοκτονούν, όμως ακόμα και με επίσημα διεθνή στοιχεία πάνω από το 80% του παλαιστινιακού πληθυσμού επιβιώνει πολύ κάτω του ορίου φτώχειας (δεν αναφερόμαστε βέβαια σε πλειάδα στελεχών της Φατάχ, που μέσα σε λίγα χρόνια, καρπωνόμενοι τα χρήματα της διεθνούς οικονομικής βοήθειας, έγιναν πάμπλουτοι ή για τις ηγεσίες και των υπόλοιπων οργανώσεων που κάθε άλλο παρά βιοποριστικό πρόβλημα αντιμετωπίζουν).

Η καθημερινή καταστολή αποτυπώνεται στον αριθμό των Παλαιστίνιων κρατουμένων στις ισραηλινές φυλακές. Με στοιχεία μέχρι το Δεκέμβριο του 2006, ο συνολικός πληθυσμός των Παλαιστίνιων φυλακισμένων ανερχόταν στους 10.500. 8.951 από τη Δυτική Όχθη (85,1%), 832 από τη Λωρίδα της Γάζας (8%), 528 από την Ιερουσαλήμ (5%), 147 από τα γεγονότα του 1948 (1,4%) και 52 από άλλες αραβικές χώρες (0,5%). Από το σύνολο των κρατουμένων οι 4.517 είναι προφυλακισμένοι (χωρίς απόδοση κατηγοριών ή περιμένοντας δίκη), οι 850 είναι διοικητικοί κρατούμενοι (όχι για αδικήματα σχετιζόμενα με αντιστασιακές πρακτικές) κι οι 5.133 είναι καταδικασμένοι Παλαιστίνιοι αγωνιστές: 3.296 με ποινές από 1 μήνα έως 10 χρόνια, 467 από 10 έως 15 χρόνια, 838 από 15 έως 50 χρόνια και 632 με ποινές κάθειρξης άνω των 50 ετών. Από τους 5.133 καταδικασμένους για πράξεις αντίστασης, οι 533 κρατούνται στις φυλακές πριν ακόμα ξεσπάσει η 2^η Ιντιφάντα, οι 367 πριν τη συμφωνία του Όσλο κι οι 147 από το 1948. Μόνο μετά το ξέσπασμα της 2^{ης} Ιντιφάντα φυλακίστηκαν 5.000 παιδιά, εκ των οποίων τα 400 κρατούνται μέχρι σήμερα, και 500 γυναίκες, εκ των οποίων οι 115 επίσης κρατούνται ακόμα.

Κι ο καθημερινός θάνατος. Αυτός δεν μπορεί να αποτυπωθεί ούτε στις εικόνες φρίκης των -καθόλου τυχαία τόσο λιγοστών- τηλεοπτικών πλάνων ούτε στις ανώνυμες λίστες των στατιστικών. Γι' αυτόν μπορούν να μιλήσουν ουσιαστικά μόνο αυτοί που βιώνουν την κατοχή και την ισραηλινή επιθετικότητα, αυτοί που παίρνουν τα μονοπάτια της αντίστασης, αυτοί που στοχοποιούνται από το ισραηλινό κράτος αλλά κι ο ανάμικτος πόνος με οργή των οικείων των δολοφονηθέντων. Μόνο στην πρώτη πενταετία των ισραηλινών επικειρήσεων για την «τελική λύση» (από την άνοιξη του 2001), πάνω από 4.000 Παλαιστίνιοι έπεσαν νεκροί από ισραηλινά πυρά, οι περισσότεροι άοπλα θύματα, παιδιά και έφηβοι.

«Για δεκαετίες ολόκληρες η Παλαιστίνη παραμερίστηκε, μπήκε στο περιθώριο της ιστορίας, στο περιθώριο της ελπίδας, στο περιθώριο της απόγωσης, παρούσα και απύουσα, απτή και άπιαστη, φοβισμένη, τρομαγμένη, κουρελιασμένη σε ζώνες Α, Β, Γ... Αυτή η Παλαιστίνη είναι η ταυτότητα μου, αυτή η Παλαιστίνη είναι η απουσία της ταυτότητας μου. Η μνήμη που μου έχουν επιβάλλει, η λήθη που μου έχουν επιβάλλει. Ο τηλεφωνικός μου κατάλογος είναι σχεδόν γεμάτος με νούμερα απόντων φίλων, γειτόνων και συγγενών που δε θα μπορέσω ποτέ πια να τους τηλεφωνήσω και που, για κάποιους ασαφείς λόγους, δε θβήνω τα ονόματα τους από την ατζέντα μου. Η φύση, τα γεράματα, η αρρώστια, τα τροχαία ατυχήματα δεν είναι οι πιο κοινές αιτίες θανάτου για τον Παλαιστίνιο. Ο θάνατος μας έχει βάλει στην οικογένεια του. Ο θάνατος έχει κερδίσει άδεια παραμονής ανάμεσα μας. Ο θάνατος ζει κανονικά ανάμεσα μας σε μια χώρα που απαιτεί απ' όλους τους κατοίκους της, το γέρο με τη μαγκούρα, τη γριά με το σάλι, το μωρό με το μηπιερό, να θυμωθούν αδιάκοπα τα πάντα και να ξεχνούν αδιάκοπα τα πάντα, αλλά και κάτι ακόμα πιο σκληρό και απάνθρωπο: να είναι διαρκώς ήρωες. Αυτό είναι το όριο της ζωής, η ζωή στο όριο...»

Όταν η ζωή κινείται μες στη μόνιμη αβεβαιότητα, μαχόμενη κάθε λεπτό για την αξιοπρέπεια, αγκαλιασμένη διαρκώς με το θάνατο, το μίσος είναι αναπόφευκτο κι η αντίσταση η μόνη προοπτική. Αντίσταση που δεκαετίες τώρα έχει γεννήσει την ελπίδα, έχει προδοθεί από τις εγκώριες ηγεσίες, έχει κουραστεί, έχει ματώσει κι όμως δε σταματά. Αντίσταση που με τα πενήρα της μέσα (συγκριτικά με αυτά του 4ου ισχυρότερου στρατού στον κόσμο) ξεχνιέται ακάλυπτα μπροστά σε άρματα μάχης ή επιτίθεται σε στρατιωτικούς και κυβερνητικούς στόχους. Αντίσταση που ψάχνοντας να βρει διέξοδο βυθίζεται συχνά μέσα στις αντιφάσεις, ζώνει μάρτυρες με εκρηκτικά στο όνομα του Αλλάχ κι επισκέπτεται ως άγγελος θανάτου ισραηλινές πόλεις. Αντίσταση που προσπαθεί να σπάσει το πέπλο σιωπής που περιβάλλει το καθεστώς διαβίωσης του παλαιστινιακού πληθυσμού και να κεντρίσει το ενδιαφέρον ολόκληρου του

κόσμου και πρωτίστως των γειτόνων της. Αντίσταση που χρησιμοποιείσε και χρησιμοποιεί το ισραηλινό κράτος για να πείθει την ισραηλινή κοινωνία αλλά και τις υπόλοιπες κοινωνίες του πλανήτη σχετικά με το μεγάλο του ιδεολόγημα: «είμαστε σε θέση άμυνας». Η πιο εξόφθαλμη αντιστροφή της πραγματικότητας, που σε συνδυασμό με τα εθνικά ιδεώδη σε πολεμική διάταξη, τον φόβο για τους «ανθρώπους-βόμβες» και το όλο και πιο δυτικότερο γυάλινο κλουβί που ζουν, φαίνεται να έχει εγκλωβίσει τους περισσότερους ισραηλινούς κι ίσως τους έχει πείσει, κάμπτοντας έτσι και τις εσωτερικές αντιδράσεις-αντιστάσεις, που έχουν να επιδείξουν ένα αρκετά πλούσιο παρελθόν (μαζικές διαδηλώσεις, κοινές οργανώσεις ισραηλινών και παλαιστίνιων γυναικών, πολυεπίπεδη έμπρακτη αλληλεγγύη, χιλιάδες αρνήσεις στρατεύσεις ή συμμετοχές σε πολεμικές επιχειρήσεις) κι ένα εξαιρετικά συρρικνωμένο παρόν, πλην κάποιων ελαχίστων φωτεινών εξαιρέσεων, όπως οι Αναρχικοί Ενάντια στο Τείχος που μαζί με κατοίκους εφραθιτών παλαιστινιακών χωριών πραγματοποιούν διαρκείς δράσεις-παρεμβάσεις ενάντια στο Τείχος στη Δυτική Όχθη, έχοντας μέχρι και τραυματίες από πραγματικά πυρά ισραηλινών στρατιωτών.

Και δεν είναι ένα πράγμα η αντίσταση. Μέσα στην ιστορική της διαδρομή έχει εκδηλωθεί με διάφορους και διαφορετικούς τρόπους. Από τις οργανωμένες «εκτός των τειχών» επιθέσεις κατά ισραηλινών στόχων τα πρώτα χρόνια μέχρι το ξέσπασμα της πρώτης Ιντιφάντα (για πρώτη φορά εντός των κατεχόμενων και μάλιστα με όρους γενικευμένης κοινωνικής εξέγερσης) κι από τον σταδιακό εξοπλισμό τα επόμενα χρόνια και τις ένοπλες αναμετρήσεις της δεύτερης Ιντιφάντα μέχρι τις «επιθέσεις μαρτύρων» και τις ρουκέτες κασάμ. Από την άλλη, είναι δεδομένο ότι μέσα στην Παλαιστίνη υπάρχουν εξουσίες: η εξουσία της παράδοσης, η εξουσία της θρησκείας, η εξουσία των ιεραρχημένων οργανώσεων, η θεσμική εξουσία του κοινοβουλίου, της κυβέρνησης, της Παλαιστινιακής Αρχής, των σωμάτων ασφαλείας.

Το ζήτημα δεν είναι να υποστείουμε την κριτική μας για τις αντιφάσεις του αγώνα και των χαρακτηριστικών του, τις μορφές οργάνωσης και αντίστασης που επιλέγει (όπως οι «επιθέσεις αυτοκτονίας» κατά αμάχων) ή τον απώτερο στόχο των οργανωμένων συνιστώσων του (συγκρότηση κρατικού μορφώματος). Δεν είναι να κάνουμε τα στραβά μάτια για τις διάφορες τοπικές ηγεσίες και εξουσίες, τους χειρισμούς τους, τις ιδιαίτερες επιδιώξεις τους.

Το ζήτημα είναι να μην γαντζωθούμε στην ευκολία σχηματικών προσεγγίσεων, που εύκολα μπορούν να αναπυκνωθούν από την τεράστια βιωματική απόσταση που μας χωρίζει από τα όσα ζουν καθημερινά οι Παλαιστίνιοι εδώ και δεκαετίες. Να επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε την εκρηκτική διασταύρωση της απόγνωσης και της οργής με τη θρησκευτική μεταφυσική και τις βαθιές παραδόσεις της στην περιοχή και στον αραβικό κόσμο γενικότερα, χωρίς να χρειάζεται να την αποδεχτούμε, αλλά και χωρίς να μας διαφεύγει ότι οι ισλαμικές οργανώσεις στην Παλαιστίνη περισσότερο καθορίζονται από την κοινωνική δυναμική για αντίσταση, προσπαθώντας να την εκφράσουν, παρά την επικαθορίζουν (αν εγκαταλείψουν τη μαχητικότητα η κοινωνική συμπάθεια-υποστήριξη θα αποσυρθεί όπως έγινε και με την Φατάχ). Να αποφύγουμε νοπτικούς ακροβατισμούς πάνω από κόνες αρμάτων μάχης, φονικών ελικοπτερών, ολόκληρους στρατούς κατοχής και ποταμούς αίματος. Να μη λειτουργήσει η κριτική ως όχημα αποστασιοποίησης, αδιαφορίας ή τήρησης «ίσων αποστάσεων» αλλά ως εργαλείο συγκεκριμενοποίησης της αλληλέγγυας προσέγγισης μας. Η ύπαρξη μιας ακατάπαυτης εδώ και δεκαετίες αντίστασης, με ρίζες κοινωνικής ανταρσίας, θρησκευτικές επιρροές και εθνικοαπελευθερωτικό προσανατολισμό (όσο εθνικοαπελευθερωτικός μπορεί να είναι αυτός ο αγώνας για έναν πληθυσμό ιστορικά νομαδικό που δεν έχει καμία σχέση μέχρι και σήμερα, όπως κι ο υπόλοιπος αραβικός κόσμος, με το έθνος έτσι όπως το ξέρουμε και το κατανοούμε στην Ευρώπη) δεν υπαγορεύει την ταύτιση μας, απαιτεί όμως τη σαφή θέση μας.

Ως αναρχικοί, είναι δεδομένο ότι ο μόνος πόλεμος στον οποίο συμμετέχουμε είναι ο κοινωνικός-ταξικός κι ότι το κοινωνικοαπελευθερωτικό μας πρόταγμα κι ο αγώνας μας αφορούν στην καταστροφή κάθε εξουσίας, για την αυτοοργάνωση, την αρμονική συμβίωση και την αλληλοβοήθεια των ανθρώπων και των κοινοτήτων τους σε κάθε γωνιά της γης (συνεπώς και στην περιοχή της Παλαιστίνης), χωρίς κράτη και σύνορα, ηγέτες και αφέντες, εθνικούς, φυλετικούς, θρησκευτικούς και έμφυλους διαχωρισμούς. Στη βάση αυτής ακριβώς της αντίληψης για την ατομική και κοινωνική απελευθέρωση, προσπαθούμε να προσεγγίσουμε και να κατανοήσουμε τις συνθήκες αγώνα του κατεχόμενου πληθυσμού, των δυνατοτήτων και των

αδυναμιών του, των αντιστάσεων και των ανασχέσεων, των χειραφετήσεων και των χειραγωγ-γήσεων. Κι η ανάλυση μας, εδραιωμένη στη συγκρουσιακή σχέση κυριάρχων-κυριαρχούμενων, έχει τη δυνατότητα να εντοπίσει τις ρηγματώσεις στα στεγανά εθνικά-θρησκευτικά-μιλιταριστικά πλαίσια, παράλληλη τη διαχεόμενη θολούρα και σύγχυση γύρω από τα δεδομένα στη συγκεκριμένη περιοχή. Είναι οι αντιστάσεις «από τα κάτω», τόσο στην παλαιστινιακή κοινωνία (Ιντιφάντα, επικαθορισμός των οργανώσεων από την κοινωνική δυναμική για μαχητικότητα) όσο και στην ισραηλινή (αναχώματα στο σιωνισμό, αρνήσεις στράτευσης, κοινές δράσεις με Παλαιστίνιους).

Αφήνουμε τον ρητό ή συγκαλυμμένο φιλοϊσλαμισμό σε όσους ψάχνουν απεγνωσμένα να ανακαλύψουν συμμαχικές δυνάμεις σε κάθε είδους ανάχωμα στις βλέψεις των παγκόσμιων ή περιφερειακών ηγεμονιών. Αφήνουμε τις προσεγγίσεις μέσα από το μονοδιάστατο πρίσμα του αντιαμερικανισμού (τόσο για το συγκεκριμένο ζήτημα όπως και για κάθε αντίστοιχο) στις διάφορες αποχρώσεις της αριστεράς. Αφήνουμε τη φιλευσπλαχνία για το «δράμα των Παλαιστινίων» στους αξιοθρήνητους ανθρωπιστές και στο «ανιδιοτελές» έργο των Μ.Κ.Ο. Αφήνουμε τον αντισημιτισμό στους κάθε είδους χριστιανοφασίστες. Αφήνουμε τη λογική των «ίσων αποστάσεων», τη μετριοπάθεια και την αναζήτηση «ρεαλιστικών λύσεων» στις φιλολογικές ακαδημίες, στα φυράματα της real politic, στα ανδρείκελα της παγκόσμιας ηγεμονίας. Κι αναγνωρίζουμε ως έδαφος ανάπτυξης της αλληλεγγύης μας την τοποθέτηση μας στο πλευρό των πηγαίων αντιστάσεων «από τα κάτω», ενάντια στη σιωνιστική κατοχή και στους διεθνείς «αντι»τρομοκράτες υποστηρικτές της, ενάντια στους εποικισμούς και στους εκτοπισμούς, ενάντια στους ελέγχους στη μετακίνηση και στο Τείχος στη Δυτική Όχθη, ενάντια στους αποκλεισμούς ανεφοδιασμού και στη στρατιωτική πολιορκία της Λωρίδας της Γάζας, ενάντια στην εκτεταμένη καταστολή και στις χιλιάδες φυλακίσεις, ενάντια στον καθημερινό θάνατο.

Ιντιφάντα στα αραβικά σημαίνει εξέγερση. Ιντιφάντα, λοιπόν, σε κάθε γωνιά της γης...

Η ευρωπαϊκή ιστορία έχει πολλά να καταμαρτυρήσει για τον εκτεταμένο αντιεβραϊσμό στη Γηραιά Ήπειρο (οργανωμένο ως αντιπαιδείσιο για αιώνες και ως αντισημιτισμό στη σύγχρονη εποχή), ήδη από τα τέλη του 4^{ου} αιώνα μ.Χ., περίοδο ανακήρυξης του χριστιανισμού σε επίσημη θρησκεία της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Τους πρώτους αιώνες οι διακρίσεις κατά των Εβραίων κινήθηκαν στο πλαίσιο αυτοκρατορικών διαταγμάτων επικυρωμένων από την επισκοπική Βούλα, για να ακολουθήσουν σφαγές και μαζικοί εκτοπισμοί κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα μέχρι και τα μέσα του 20^{ου} αιώνα.

Η αντιπάθεια και το μίσος κατά των Εβραίων αναπτύχθηκε από τη μια, λόγω της άρνησης «αφομοίωσης» τους στους ντόπιους πληθυσμούς, της επιλογής τους να μένουν σε κλειστές θρησκευτικές κοινότητες και της απαγόρευσης επιμειξίας τους με μη Εβραίους κι από την άλλη, εξαιτίας της καλλιεργούμενης σκοταδιστικής προκατάληψης απέναντί τους, από τα εκκλησιαστικά ιερατεία στους χριστιανικούς πληθυσμούς, ως υπεύθυνων για τη σταύρωση του Χριστού τους. Μια προκατάληψη που θεωρούσε ότι η περιπλάνηση κι οι ταιλαπωρίες των Εβραίων είναι η «δικαία τιμωρία» για τις αμαρτίες και ανομίες τους. Επιπλέον, ο αποκλεισμός τους από τις «συνθήκες» βιοποριστικές εργασίες της εποχής τούς έσπρωχνε σε απαγορευμένες από την εκκλησία δραστηριότητες, όπως στην τοκογλυφία, που υπήρξε ιδιαίτερα διαδεδομένη στους κύκλους τους, γεγονός που τους έκανε ακόμα πιο μιστούς. Με τον καιρό επιδόθηκαν στις, επίσης, νεοεμφανιζόμενες εμπορικές, τραπεζικές και χρηματιστικές δραστηριότητες. Η οικονομική επιφάνεια και δύναμη που με τον καιρό συγκέντρωναν διάφορες εβραϊκές κοινότητες, αποτέλεσε μέσα στους αιώνες επίκεντρο ενδιαφέροντος για πολλούς ευρωπαϊούς κυβερνητές και ρασοφόρους σκοταδιστές, οι οποίοι απέδιδαν οποιοδήποτε οικονομικό πρόβλημα στις δραστηριότητες των Εβραίων, καταλήγοντας σε δημεύσεις των περιουσιών τους και διωγμούς.

Ενδεικτικές περιπτώσεις των αντεβραϊκών πογκρόμ στο Μεσαίωνα αποτελούν οι διωγμοί κι η μαζική εξόντωση που υπέστησαν από τους «εκδικητές του Θεού» για την εκκαθάριση των «άπιστων» στο εσωτερικό μέτωπο, κατά το διάστημα προετοιμασίας των δύο Σταυροφοριών «απελευθέρωσης των Άγιων Τόπων» (1096-1099 & 1147-1149), ενώ θεωρήθηκαν υπεύθυνοι μέχρι και για την επιδημία πανώλης, που τις χρονιές 1348-1349 θέρισε το 1/3 του πληθυσμού της δυτικής Ευρώπης.

Ήδη από τις αρχές του 11^{ου} αιώνα οι Εβραίοι σε πολλές περιοχές ήταν αναγκασμένοι να ζουν χωριστά, καθώς η καθολική Εκκλησία απαγόρευε τη συμβίωση χριστιανών και ιουδαίων (χωροταξικός διαχωρισμός), ενώ μετά τη Δ' Σύνοδο του Λατερανού, το 1215, ήταν υποχρεωμένοι να φέρουν ένα ενδεικτικό σημάδι που να τους ξεχωρίζει από τους χριστιανούς (στη Γαλλία έναν κίτρινο κύκλο από ύφασμα στο μέρος της καρδιάς, στη Γερμανία και την Πολωνία καπέλο σε σχήμα κώνου ή στρογγυλό: κοινωνικός διαχωρισμός).

Στις αρχές του 16^{ου} αιώνα, μάλιστα, δημιουργήθηκαν και μια σειρά γκέτο για Εβραίους, που περιβάλλονταν από τείχη, με πόρτες που έκλειναν τη νύχτα, αφού η έξοδος επιτρεπόταν μόνο σε ορισμένες ώρες της ημέρας. Η πρακτική αυτή εγκαταστάθηκε το 1516 από τον δόγη της Βενετίας, που ίδρυσε την πρώτη απομονωμένη εβραϊκή συνοικία στην περιοχή «ghetto» (χυτήριο κανονιών) της πόλης. Μετά τη γαλλική επανάσταση στα τέλη του 18^{ου} αιώνα τα γκέτο καταργήθηκαν για να εγκατασταθούν και πάλι από τους ναζί στην Πολωνία, όπου ζούσε σημαντικός αριθμός Εβραίων (γκέτο της Βαρσοβίας).

Στον ποταμό αίματος, η ανατολική Ευρώπη έχει επίσης την «τιμητική» της. Από τα τέλη του 10^{ου} αιώνα, εποχή ολοκλήρωσης του εκχριστιανισμού του ρωσικού πληθυσμού, μέχρι τον 20^ο αιώνα, οι διωγμοί κι οι σφαγές Εβραίων ήταν συνεχείς, με τραγικότερη περίοδο τη δεκαετία 1650-1660, οπότε εξοντώθηκαν περίπου 100.000 Εβραίοι σε Ρωσία και Πολωνία.

Επιστέγασμα όλης αυτής της πρωτόγνωρης σε έκταση ανά τους αιώνες πολιτικής διακρίσεων, διωγμών και εξόντωσης αποτελεί αναντίρρητα το Ολοκαύτωμα των 6 εκατομμυρίων Εβραίων στα κρεματόρια της «τελικής λύσης» του ναζιστικού καθεστώτος. Εκεί που ο θάνατος αποκάλυψε σε μια σχεδόν φευγαλέα ιστορική στιγμή τα αναρίθμητα ονόματά του.

Ας μην ξεχνάμε και την ελληνική περίπτωση διωγμού και παράδοσης στη Βέρμαχτ πολλών Εβραίων -με προορισμό τα στρατόπεδα συγκέντρωσης- από τη μεγάλη εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης κατά τη διάρκεια του 2^{ου} παγκοσμίου πολέμου.

Η μόνη επικράτεια στην οποία οι Εβραίοι δε διώχτηκαν ποτέ ήταν αυτή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, καθώς το Ισλάμ (θρησκεία και των Οθωμανών) είναι υπέρ της συνύπαρξης των μωαμεθανών με τους μονοθεϊστικούς λαούς της Βίβλου. Αυτός είναι, άλλωστε, ο λόγος που πολλοί Εβραίοι αναζήτησαν καταφύγιο στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ανάμεσα τους και στον ελλαδικό χώρο, όταν στα τέλη του 15^{ου} αιώνα εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την Ισπανία μετά από έναν αιώνα συνεχών διωγμών.

ΑΝΤΙ
ΤΗ
ΑΔ

αναρχικοί/ές από τις δυτικές συνοικίες
της Αθήνας και του Πειραιά